

Novoska Kronika

Izdaja:
BRITANSKA
OBVEŠČEVANJSKA
SLUŽBA

Cene za naročnike
mesečno:

v tuzemstvu 2 šilinga
v inozemstvu 5 šilingov

POSAMEZNA
ŠTEVILKA 50 GROŠEV

Celovec, 20. avgusta 1948

Leto IV.

Številka 34

Izjava

KATERO JE TE DNI PODAL BRITANSKI PODTAJNIK MINISTRSTVA ZA ZUNANJE ZADEVE V SPODNJEM DOMU

»Hotel bi podati uradno izjavo, odnosno izpolnitev od strani vlade Njegovega Velikanstva onih mednarodnih obveznosti, ki so vezane z izročitvijo jugoslovanski vladi, zaradi sojenja, jugoslovanskih državljanov, obtoženih zaradi kolaboracije.

Skupno smo dobili zahtevo za izročitev za 1800 oseb in sedaj smo proučili obtožbe proti tem ljudem.

Samo 400 od teh ljudi smo našli na teritoriju, ki je pod britansko kontrolo. V vsakem posebnem primeru smo se pobrigali, da razčistimo, ali je jugoslovanska vlada doprinesla »prima facie« dokaze njihove zlonamerne kolaboracije. Po skrbnem in natančnem raziskovanju vseh primerov in okolnosti smo našli, da moremo izročiti okrog 58 oseb jugoslovanski vladi. Tako smo skrbno izpolnili naše obveznosti.

Sedaj, ko smo končali s proučevanjem vseh primerov teh oseb, ki smo jih našli na britanskem teritoriju ali na teritoriju, ki je pod britanskim nadzorstvom, mislimo, da je prišlo novo obdobje.

Sedaj so pretekla že več kakor tri leta, kar je vojna končana. Jasno je, da nam ni več mogoče, da bi nadaljevali do brezkončnega časa z raziskovanjem in izročitvijo tistih oseb, ki jih je jugoslovanska vlada zahtevala. Sedaj smo pripravljeni, da pregledamo primere devetnajstih oseb, ako bi te poslednje našli na teritoriju pod našo kontrolo. Teh 19 oseb, ko so bili na uradnem položaju, so napravili sovražniku tako velike usluge, da bi bilo zanje nemogoče najti zakonite razloge, da ne bi bili izročeni.

Kar tiče ostalih oseb, katerih izročitev so zahtevali, predlagamo, da se v bodoče to več ne izvaja in mi ne bomo sprejemali nobenih drugih zahtev po izročitvi. Mislimo, da se mora s temi stvarmi končati.

Jugoslovanska vlada je bila o tem obveščena.

Obmejne aretacije

Britansko-avstrijski obmejni organi so odkrili v Rožu na Koroškem jugoslovanske propagandne letake proti Kominformu. Letaki, ki so jih nameravali razpečavati po Avstriji so bili zapljenjeni. Obmejni policijski organi so aretirali štiri osebe.

Važno obvestilo

TUJE VALUTE, KI SO JIH RAZSELJE-NE OSEBE DEPONIRALE V BRITANSKEM ZASEDBENEM PODROČJU AVSTRIJE, V ZVEZI Z ODLOKOM VOJASKE VLADE št. 2.

1. — (a) Predmetne tuje valute so bile vložene pri celovski ali graški podružnici avstrijske Narodne banke, za kar so prese-
ljene osebe prejele potrdilo.

(b) Do sedaj je bilo samo gotovim slo-
jem razseljenih oseb dovoljeno razpolagati
s to valuto po lastni volji. Izdaja valut se
je vršila po avstrijskem zakonu za tuje
valute.

(c) Od 15. avgusta 1948 dalje lahko vsa-
ka razseljena oseba v britanskem zasedbe-
nem področju Avstrije, bodisi da živi v ta-
borišču ali izven njega, po lastni volji raz-
polaga z valutami, ki jih je bila deponira-
la. Pri tem pa mora izpolniti naslednje ob-
veznosti:

I. Prošnje je treba predložiti osebno pri

Beograjska konferenca o podonavski plovbi traja dalje pod vodstvom sovjetskega delegata g. Višinskega, ki je zdaj predložil načrt bodoče Donavske konvencije. Po tem načrtu države, ki ne leže ob Donavi, niso več članice konvencije.

Sedem podonavskih držav je takoj odobrilo ta načrt, odklonili pa so ga zastopniki Združenih držav, Velike Britanije in Francije.

Grčija, Italija in Belgija so predložile protestne spomenice, ker so tudi nje izključili iz bodoče uprave podonavske plovbe. Vse tri omenjene države zahtevajo zase iste pravice, kot jim jih je dajala pogodba iz leta 1921.

V svojem poslednjem govoru se je g. Višinski zelo čudno izrazil o Mednarodnem sodišču v Haagu, kamor naj bi poslali v rešitev vprašanje plovbe, če v Beogradu ne bi dosegli sporazuma.

Ameriški veleposlanik v Jugoslaviji Cavendish Cannon je ovrgel sovjetsko obtožbo, ki je bila izrečena na konferenci o podonavski plovbi, češ da naj bi broderske določbe na osnovi evropskega obnovega programa bile zgled za »gospodarsko diktatorstvo«.

Obtožbo je izrekel namestnik sovjetske-

Avstrija je protestirala

Iz Dunaja javljajo, da je avstrijska vlada uradno protestirala pri vladi FLR Jugoslavije zaradi nastopa jugoslovanskega stražarja proti skupini avstrijskih turistov na Peci. Od skupine turistov, v kateri so bili trije moški in ena ženska, je jugoslovanska straža enega težko ranila, dva pa odpeljala na jugoslovansko področje. Incident se je zgodil 150 m od jugoslovansko-avstrijske meje na avstrijskem ozemlju.

Grška guerilska fronta prebita

Po vesteh grškega generalnega štaba je gverilska fronta v Grčiji dokončno prebita. Gverilski vojaki beže zdaj v Albanijo. Vladne čete so zavzele tudi Gramos, kjer se je prej nahajal glavni štab Markosovih čet.

podružnici avstrijske Narodne banke, pri kateri je bila valuta deponirana.

II. Prošnje je treba priložiti bankino potrdilo o deponirani valuti.

III. Zaradi olajšave izplačila je treba pri banki predložiti tudi osebno izkaznico.

IV. Dvignjeno valuto je treba takoj predložiti pri isti banki, iz katere je bila dvignjena, da jo ta vknjiži in da na svobodno razpolago ali zamenja v šilinge, po običajnih predpisih avstrijskega zakona o zamenjavi tujih valut.

2. — Z novo odredbo, navedeno zgoraj pod točko (c), ne izgube svoje veljave naslednji dve, že obstoječi odredbi:

1. Razseljena oseba, ki namerava zapustiti Avstrijo, lahko dvigne svoje tuje valute iz banke. Banka ji bo izročila tozadevno potrdilo, s katerim bo lahko prenesla te valute preko meje.

2. Vse prošnje onih razseljenih oseb, ki so že zapustile Avstrijo, a niso dvignile svojih deponiranih tujih valut, je treba posloviti na: Finance Division ACA (PE)

ga zunanjega ministra Andrej Višinski, ki se je skliceval na določbo, da morajo 50% dobrin, ki bodo poslani v Evropo na osnovi evropskega obnovega programa, prepeljati ameriške ladje. Sovjetski predstavnik je poskušal opravičiti sovjetski osnutek donavske konvencije, po katerem bi bilo dejansko nadzorstvo nad rečno trgovino zapupano plovnim družbam, ki jih nadzirajo Sovjeti.

Cannon je poleg tega tudi ovrgel jugoslovansko tezo, ki je temeljila na sličnosti med Donavo in ameriškim rekami, ki niso pod nadzorstvom kakšne mednarodne komisije. Cannon je omenil, da poteka na vsaki od teh rek promet svobodno, dočim pa je promet po Donavi običal na mrtvi točki.

Na koncu svoje izjave je Cannon izrazil stališče, da imajo Združene države ob enem s Sovjetsko zvezo in ostalimi silami posebno odgovornost za mirovno ureditev v Evropi in v problemih, ki so v zvezi s temi ureditvami. Opiral se je na berlinski protokol iz leta 1945 ter na Listino Združenih narodov kot na dokumenta, ki določata to odgovornost. Ti mednarodni dokumenti so prav dobro znani — je izjavil. Ravno tako je dobro znano, da imajo Združene države splošno obveznost in odgovornost v Evropi, vstevši tiste dele Evrope, skozi katere teče Donava.

Združene države nimajo namena odreči se teh svojih odgovornosti — je zaključil ameriški veleposlanik Cavendish Cannon.

Pretrajljiva drama v New Yorku

Oksana Kasjenkina, 52-letna učiteljica otrok sovjetskih diplomatskih predstavnikov in uslužbencev v USA, je skočila 12. t. m. z okna sovjetskega konzulata v New Yorku, da bi se na ta način rešila, da bi ji ne bilo treba vrniti se v Sovjetsko zvezo, kamor bi morala odpotovati že 31. julija t. l. s sovjetsko ladjo »Pobjeda«.

Ta vest se je te dni z veliko naglico razširila po vsem svetu in je predmet številnih diplomatskih predstav in intervencij.

V zvezi s tem je sovjetski radio in tisk 12. t. m. objavil, češ da so člani ameriške organizacije takozv. »belih« (t. j. nesovjetskih) Rusov odpeljali s silo in proti njuni volji dva sovjetska državljana in sicer učitelja Mihajla Samarina in učiteljico Oksano Kasjenkino v taborišče te organizacije, kjer živita pod stalnim pritiskom, da bi jima na ta način onemogočili povratek v domovino. V tem smislu so Sovjeti poslali protest odgovornim ameriškim oblastem z zahtevo, da iste napravijo konec rovarjenju omenjene organizacije, katero baje podpirajo tudi Amerikanci.

Ameriške oblasti so takoj po dogodku ukrenile vse potrebno, da zadevo razčistijo.

Drugo poročilo s strani sovjetskih organov je javilo, da je predstavnikom sovjetskega konzulata v New Yorku uspelo osvoboditi iz rok »belih« Rusov učiteljico Kasjenkino, katero naj bi nasilno skrivala grofica Aleksandra Tolstoj, hči znanega ruskega pisatelja Leva N. Tolstoja, na svojem posestvu blizu New Yorka, učitelja Samarina pa da še niso našli; Kasjenkina je baje po tej »rešitvi« z nestrpnostjo čakala na konzulatu na svoj povratek v domovino. Hhrati so sovjetske oblasti poslale v tej zadevi nov protest oblastem USA.

Ameriške oblasti so zaslišale grofico Tolstojevno, katere je izjavila, da je Kasjenkina prišla k njej vsa prestrašena, proseč jo, naj ji nudi zavetišče (azil), ker se nikakor noče vrniti v Sovjetsko zvezo. Za Samarina so zvedeli, da je dal zavetje njemu in njegovi družini (ima ženo in tri otroke) neki ameriški državljani ruskega porekla z imenom Zenzinov, ki je bil svoječasno več let revolucionar že v carski Rusiji in je bil radi tega večkrat zaprt v ječi skupno s Stalinom.

Nekoliko dni potem, ko so Sovjeti Kasjenkino dovedli v svoj konzulat v New Yorku, je skočila skozi okno iz 3. nadstropja, pri čemer se je težko poškodovala: ima zlomljeno desno nogo, močno poškodov-

van spodnji del telesa in težke notranje poškodbe. Zdravniki še ne vedo, če jo bo mogoče rešiti smrti.

V takozv. Rooseveltovi bolnici, kjer je sedaj na zdravljenju, jo je sovjetski konzul Lomakin hotel obiskati, a je to odklonila. Vdruči se mu je le posrečilo priti do nje. Hotel je, naj jo premesté v drugo bolnico, kjer bi ji stregla ruska bolniška sestra. Kasjenkina pa je z zaprtimi očmi odločno odgovorila: »Ne! Pustite me samo v miru!«

Ko je Kasjenkina prišla k zavesti, so jo ameriške oblasti zaslišale o dogodku. Izjavila je, da so jo Sovjeti nasilno odpeljali in da je bila vedno močno zastražena v konzulatu. Ker ni vedela drugega izhoda, da bi se rešila povratka v Sovjetsko zvezo, se je odločila za ta usodni korak in skočila skozi okno. Dalje je tudi izjavila, da jo je sam sovjetski poslanik iz Washingtona, Panjuškin, silil, naj podpiše izjavo, da ni zaprta. Ker pa je to odklonila radi neresničnosti, je slutila najhujše.

Pristojne ameriške oblasti so izjavile, da bodo Samarina z družino in Kasjenkina, ako se bodo hoteli vrniti v Sovjetsko zvezo, dobili vso potrebno pomoč in možnost; ako pa bodo hoteli ostati v Ameriki, jim nudijo zavetišče in pravico bivanja, kajti v pravi demokratični državi ne sme biti nikdo prisiljen, vrniti se pod pritiskom.

Vsa ameriška javnost je radi vseh teh dogodkov zelo vznemirjena.

Na oni strani zavese vlada podnebje strahu. V tem strahu žive ljudje, ki so se nanj že navadili, kot se navadi — ker drugače ni mogoče — na slabše podnebje ali na kronično bolezen, pred katero ni rešitve. Ljudje so zrasli s tem strahom in zato se boje vsega, tudi svojih lastnih misli.

Strah vlada v »Domu groze«, katere prvi temelj je bil položen leta 1917.

Včasih se odpre okno tega »Doma«, nekdo se vrže iz gornjega nadstropja na tlak, se potolče do smrti, ali pa tudi ne — ljubeč bolj tveganje svojega življenja kot življenje v »Domu«. Eden se je vrgel, a ni preživel. Skočila je druga — sicer je obležala s težkimi poškodbami, a morda bo ostala živa ... in svobodna.

Toda, koliko jih je, ki nimajo niti možnosti, da bi skočili skozi okno in ki zavajo gospej Kasjenkini njeno potolčeno telo, s katerim si je kupila svobodo.

(Po N. Y. T.)

Po zemeljski obli

KOREJA

Predsednik Syngman Rhee je nedavno izjavil, da želi korejska vlada ustanovitev mešnega korejsko-ameriškega odbora, ki naj bi proučil problem ostanka ameriških sil v Koreji za nedoločen čas.

»Prepričani smo«, je izjavil, »da osvoboditev Koreje še ni dokončana ter zato želimo, da ostane ameriška vojska tu kot osvoboditvena sila. Odbor treh Korejcev in treh Američanov naj bi v obsegu sklepa ZN glede Koreje proučil umestnost umika ameriških sil v trenutku, ko bi bila korejska vlada v stanju za lastnimi silami skrbeti za varnost dežele.« Predsednik je dostavil, da ta odbor ne bi imel nobenega opravka z umikom sovjetskih sil iz severne Koreje.

Odločitev glavne skupščine o Koreji predvideva skupen umik ameriških in sovjetskih sil v 90 dneh po ustanovitvi narodne vlade. Vendar je Sovjetska zveza odbila komisiji ZN dohod v severno Korejo. Sovjeti so dali jasno razumeti, da ne nameravajo priznati vlade, ki bi bila ustanovljena pod pokroviteljstvom ZN.

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo, da smatra novo vlado, ki je bila sestavljena v južni Koreji na podlagi rezultatov svobodnih volitev, kot vlado v smislu resolucij, ki jih je sprejela glavna skupščina Združenih narodov v novembru leta 1947.

V izjavi izraža upanje, da bo v doglednem času igralo tudi prebivalstvo severne Koreje vlogo, ki mu pripada. Ker niso dovolile sovjetske zasedbene oblasti v severni Koreji volitev za korejsko narodno skupščino, velja nova vlada samo na ozemlju južne Koreje.

Nadzornik zunanjega ministrstva na Daljnem Vzhodu John I. Muccio je imenovan za ameriškega zastopnika s stopnjo veleposlanika.

GRČIJA

Poveljnik komunističnih uporniških sil v Grčiji »general« Markos je pred kratkim dal izjavo, da »je treba izboljšati politično vzgojo v demokratični armadi, da bi tako preprečili pobege, ki se dogajajo zlasti v tistih enotah, v katerih politični komisarji ne vršijo pravilno svoje naloge.«

Po poročilih glavnega poveljstva grških vladnih čet je grškim vladnim borcem uspelo prerezati zvezo Markosovih čet z Albanijo. Pri poslednjih operacijah so vladne čete zasedle deset važnih pozicij, katerih so se prej posluževali komunistični borci.

Kot je razvidno iz uradnih poročil, so vladne čete po 31. juliju osvobodile ozemlje v obsegu 3950 km². Partizani se zdaj drže še na ozemlju, ki meri 350 km². Od 130 vasi in mest, ki so jih imele zasedene Markosove čete, so jih vladne edinice osvojile skupno 115. V poslednjih operacijah so partizani izgubili nad 7000 vojakov. Vladne čete so imele 551 mrtvih, 2830 ranjenih in 30 ujetih.

ČEŠKOSLOVAŠKA

Ministrski predsednik Zapotocky je izjavil, da v Čekoslovaški ne bodo opustili načrtnega razdeljevanja živil, pač pa bodo povišali obroke delavcem, ki največ delajo. Ministrski predsednik je pozval delavce in kmete, da z vsemi silami pomagajo pri zvišanju industrijske in gospodarske proizvodnje. V ostrih besedah je obsodil one posetnike, ki niso oddali predpisane količine živil.

Čekoslovaški general Kudlaček, ki je bil med vojno polkovnik čekoslovaškega letalstva v Veliki Britaniji, je pred kratkem pribežal v ameriško zasedbeno področje Nemčije. Kudlaček je 16. general, ki je po komunističnem prevzemu oblasti zbežal iz Čekoslovaške.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Ameriška reprezentančna zbornica je z 264 proti 97 glasovom odobrila zakonski načrt, ki so ga stavili republikanci, kateri naj bi pobijal inflacionistično nevarnost v Združenih državah z omejevanjem potrošnega in bančnega kredita in s povečanjem zlatih rezerv v federalnih rezervnih bankah.

Ta republikanski načrt nadomešča protinflacionistični program 7 točk predsednika Trumana. Načrt so predložili še senatu v odobritev.

Pred glasovanjem je predsednik Truman ožigosal ta republikanski zakonski načrt, ki ne vsebuje nobenega drugih ukrepov o nadzorstvu nad ostalimi cenami, racioniranjem in mezdami. Predsednik Truman je dejal: »Zdaj spoznavam, da se je 80. kongres odločil, da ne bo sprejel nobenega učinkovitega ukrepa glede predlogov, ki sem jih stavil jaz za znižanje visokih cen in za zaščito povprečnega ameriškega državljanja proti določenim vidikom dvigajočega se življenjskega troška.«

Ameriški trgovinski minister Charles Sawyer je objavil, da bodo zaradi povečane proizvodnje premoga v Evropi Združene države prenehale s svojimi nakazili za izvoz premoga in sicer s 1. septembrom.

Indijski veleposlanik v Washingtonu sir Benegal Rama Rau je izročil predsedniku Trumanu poverilnice in pri tem izrazil hvaležnost Indije za »moralno podporo« Združenih držav v boju indijskega naroda za svojo neodvisnost.

Predsednik Truman je odgovoril, da se bodo Združene države tudi v bodoče s istim razumevanjem zanimala za Indijo. Predsednik je dostavil, da so Združene države pripravljene pomagati Indiji pri izvajanju njenih načrtov za gospodarski razvoj.

Ameriško trgovinsko ministrstvo je objavilo ustanovitev oddelka za Bližnji Vzhod v oddelku za področja v uradu za mednarodne trgovine in to zaradi »naraščajoče

važnosti« tega področja. Ta odsek obsega Turčijo, Egipt, Abesinijo ter vse države in ozemlja vzhodno od njih do Indije, ki je všteta. Za poslevočedečega šefa je bil imenovan dr. Carlton Wood, bivši šef oddelka za Azijo in Afriko v oddelku za britanski Commonwealth.

Bivši madžarski ministrski predsednik Ferenc Nagy, ki živi zdaj v Združenih državah, je obiskal predsednika Trumana v Beli hiši. Nagy je izjavil, da sta se s predsednikom razgovarjala o trgovini in poljedelstvu in ne o politični situaciji. Rekel je tudi, da bo v kratkem odpotoval v Evropo kot časnikar in obiskal neke države na tej strani »železne zaves«, toda ni povedal imena časopisa, za katerega bo pisal članke. Ni želel razpravljati o razmerah, ki vladajo na oni strani »železne zaves«, toda pripomnil je, da komunisti sistematično sovjetizirajo Madžarsko in s tem uničujejo njeno poljedelsko gospodarstvo.

VELIKA BRITANIJA

Štiri najvažnejša britanska ministrstva so določila, da ne more biti pri njih zaposlen noben komunist ali fašist. Ta štiri ministrstva so: ministrstvo za dobave, vojno ministrstvo, admiraliteta in letalsko ministrstvo. Vest o tem sklepu je razvidna iz dopisa ministrskega predsednika Državnemu svetu za civilno službo.

Na tozadevnem sestanku Sveta, ki so se ga udeležili rpestavniki glavnih civilnih službenih panog, bi morali proučiti navidezno nasprotje med nedavnimi izjavami ministrov o odpuščanju komunistov in v marcu podanem zagotovitvi, da je tozadevna čistka omejenega obsega. Ministrski predsednik ugotavlja v svojem dopisu, da tozadevno ni nikakega protislovja.

Atle izjavlja, da mora odgovorni minister določene ministrstva odločiti, v kateri panogi ne morejo biti zaposleni komunisti in fašisti.

Britanska vlada je pripravljena staviti na razpolago svoje zaloge na Srednjem Vzhodu v pomoč arabskim beguncem iz Palestine, katerih število se ceni na okrog 300.000 oseb.

Neki govornik britanskega zunanjega ministrstva je dejal v Londonu: »Znano nam je, da je posredovalec Združenih narodov grof Bernardotte podvzel korake, da bi nudil pomoč tem beguncem in da namest rava pozvati posebno mednarodno organizacijo za pomoč.«

Pripravljeni smo pomagati mu v vsem, in kakor je Sir Alexander Cadogan izjavil napram Varnostnemu svetu, je britanska vlada pripravljena nuditi neposredno pomoč v višini 100.000 funtov šterlingov v najnujnejše svrhe.

Mi vemo, da je največja stiska za šotore in zdravilna sredstva. Oboje je na razpolago iz britanskih vojaških zalog na Srednjem Vzhodu.

Če bo torej posredovalec mogel poveriti upravo te pomoči Rdečemu križu ali kakšni drugi odgovarjajoči organizaciji, smo pripravljeni izdati lokalnim oblastem to, kar najbolj potrebujejo (in kar imamo na zalogi) in sicer v znesku 100.000 funtov šterlingov.

Dva velika Cunard parnika: »Samaria« (19.597 ton) in »Scythia« (19.761 ton) bodo uporabili za prevoz emigrantov iz Nemčije v Kanado.

Parnik »Samaria« je končal s prevozom čet prejšnji teden. Sedaj ga bodo naglo preuredili in bo kmalu služil drugim namenom.

Ljudje, katere bosta ta dva parnika prepeljala z evropske celine v Kanado, so predvsem razseljene osebe. Prej je bilo mišljeno, da bodo z »Samario« in »Scythio« povečali predvojni prekomorski park med Liverpoolom in New Yorkom.

čanske pravice Gospodarskega in socialnega sveta ZN Eleanor Roosevelt.

Predsednik je imenoval tudi njihove morebitne namestnike in sicer Benjamina Cohena, ki je že bil član ameriške delegacije na konferenci v Dumbarton Oaksu; Raya Athertona, svojačasnega ameriškega veleposlanika v Kanadi; Willarda Thorpa, pomočnika zunanjega ministra za gospodarske zadeve, ki je zdaj delegat na zasedanju Gospodarskega in socialnega sveta ZN v Ženevi; pravnega svetovalca zunanjega ministrstva Ernesta Grossa in končno bivšega predsednika Sveta ZN za zaupno upravo Francis B. Sayreja. Imenovanja mora potrditi še senat.

ZA SVOBODO OBVEŠČANJA

Po novi določbi, ki jo je odobril odbor gospodarskega in socialnega sveta ZU za človečanske pravice, bodo deležni koristi predložene mednarodne konvencije za svobodo obveščanja le dopisniki onih držav, ki bodo podpisale konvencijo.

Odbor je z 8 glasovi proti 7 odobril sledečo definicijo »dopisnika«, kot so jo predlagali skupno Združene države, Francija in Velika Britanija: »Dopisnik je oseba, ki je nastavljena pri obveščevalni agenciji kake države podpisnice tega dogovora.«

Trygve Lie za obnovitev pogajanj za nemško mirovno pogodbo

Glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie je pozval Združene države, Francijo, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo, naj obnove pogajanja za mirovno pogodbo z Nemčijo.

Trygve Lie je napravil ta poziv v svojem letnem poročilu Glavni skupščini Združenih narodov, ki se bo sestala v Parizu septembra meseca. Lie izjavlja, da »ne bi nič prispevalo bolj in več k učinkovitosti Združenih narodov kot pa ureditev nemškega problema.« Glavni tajnik ni naravnost nasvetoval, naj bi spravili nemški problem pred Združene narode. Vendar pa, je izjavil, če bi o njem razpravljali Združeni narodi, bi on lahko edino le pozval v najjasnejših izrazih, naj bi o njem razpravljali v duhu resničnega poizkusa doseči sporazum.

Poročilo tudi priporoča ustanovitev stražne sile Združenih narodov. Če bi takšna sila obstajala v zadnjem letu, pravi Lie, bi bilo ohranjeno mnogo življenj v Palestini in v Indoneziji. Ta mala sila bi štela od 1000 do 5000 mož.

Lie je opisal Združene narode kot »glavno silo, ki drži svet skupaj proti stremljenju za spopad in proti naporom za njegovo raztrganje.« »Dogodki zadnjega leta so končno dokazali, da je pot, ki jo je začrtala Listina Združenih narodov, ne le prava pot, temveč edina pot, ki je zdaj možna za dosego trajnega miroljubnega sveta.«

Odstop jugoslovanskega diplomata

Član jugoslovanskega diplomatskega zastopstva v Parizu Anton Rupnik je dal pretekli teden ostavko na službo socialnega atašeeja v Parizu. Po njegovi lastni izjavi se je odločil za ta korak vsled tega, ker soglašal z nedavno kritiko proti jugoslovanski vladi, katero je izrekel Kominform.

Ostavka Rupnika je prvi primer, da je jugoslovanski diplomat v inozemstvu sam odstopil vsled nesoglasnosti z vladno politiko.

Sonce vzrok nesreče

Po poročilih francoskih zasedbenih oblasti je bil vzrok velike eksplozije v Ludwighafenu v Nemčiji, pri kateri je izgubilo življenje nad 200 ljudi, pripekanje sonca na maso etra, vsled česar je eter eksplodiral. Nesreča se je izvršila v tako velikem obsegu zato, ker je prvi eksploziji sledila druga in tej še nadaljnje. V bližini prve eksplozije so bile večje množine vnetljivih kemikalij, tako da obsega eksplozije ni bilo mogoče omejiti.

Nemško-sovjetski listi, ki so o nesreči mnogo pisali, so trdili da je prišlo do nesreče ob izdelovanju orožja.

Povsod nevihte in „poletni“ sneg

Pravijo, da je izmed zadnjih petdesetih let letošnje leto najhujše v Evropi. Vsi načrti za poletje so bili porušeni: žito najprej ni moglo dozoreti in potem ga niso mogli pravočasno požeti. Toča je pobila sadje. Prav tako tisti, ki so se mislili odpotiti, niso prišli na svoj račun. Turistični promet, ki bi moral biti letos zelo velik, je prav tako mnogo trpel radi slabega vremena.

V Švici, Franciji in Belgiji je padel letos »poletni sneg«, radi katerega so imeli mnogo škoda. Vsled slabega vremena in močnih viharjev ob obali so v Belgiji skoraj vsi obmorski hoteli prazni. Zaradi tega ni trpel samo turizem, pač pa tudi žetev.

V Alpah je zapadli sneg prisilil pastirje, da so odgnali živino v dolino, česar ljudje že dolgo ne pomnijo. Visok sneg je zaustavil promet po gorskih cestah.

Močen vihar je divjal vzdolž francoske in britanske obale.

Vsled tega viharja se je število letal, ki prevažajo hrano v Berlin, zmanjšalo za tretjino.

Južna Koreja - republika

Korejska republika v Južni Koreji, katero imajo zasedeno Amerikanci, je sedaj objavljena. Ob otvoritveni slavnosti je bil navzoč general Mac Arthur, zavezniški vrhovni poveljnik na Japonskem. V svojem krstnem nagovoru, je predsednik te nove republike Syngman Rhee dejal, da bo republika Koreja najprej pozvala narode Sovjetskih republik, da pomagajo ustvariti zvezo celotne Koreje.

Poročilo delovnega odbora oborožilvene komisije ZN

Komisija Združenih narodov za oboroževanje je odobrila poročilo, ki poudarja, da se lahko doseže zmanjšanje v oboroževanju samo »v ozračju mednarodnega zaupanja in varnosti.«

Komisija je sprejela tudi načelo, da ne spadajo med običajna orožja atomska in druga orožja za masovno uničevanje. To načelo je bilo sprejeto z 8 proti 2 glasovoma Sovjetske zveze in Ukrajine. Šrija ni glasovala.

Druga resolucija pravi, da se lahko izvede ureditev in zmanjšanje oborožitve in oboroženosti sil samo v ozračju, v katerem bi vladalo mednarodno zaupanje in občutek varnosti, kar bi se lahko doseglo, ako bi prišlo do sporazuma glede mednarodnega nadzorstva energije, osnovanja varnostnih sil Združenih narodov in zaključitve mirovnih pogodb z Nemčijo in Japonsko. Ta resolucija je bila sprejeta z devetimi glasovi proti dvema (Sovjetske zveze in Ukrajine).

Z odobritvijo teh dveh resolucij sta bili izčrpani prvi dve točki dnevnega reda. Naslednji dve točki se tičeta nadzorstva in ureditve in obnove oboroževanja in oboroženosti sil.

Komisija je sklenila, da pošlje Varnostnemu svetu poročilo s pregledom. Sovjetska zveza in Ukrajina sta zahtevali, da se pošlje poročilo z vsemi prilogi, da bi mogli dobiti člani Glavne skupščine točno sliko o poteku razpravljanj. Komisija je odločila, da bo v poročilu Varnostnemu svetu na kratko očitela stališče, ki so ga zavzeli posamezni člani komisije in v prilogi dostavila izjave posameznih delegacij.

Francoski delegat je izjavil, da smatra Francija, da mora biti razorožitev progresivna.

sivna, dobro izenačena in tesno povezana s kolektivno varnostjo. Mora se razlikovati med atomskim in običajnim orožjem. Prvo se mora prepovedati, a drugo urediti.

Kitajski zastopnik je omenil, da ni takih razlik v razmisli, ki bi se ne mogle premostiti, ako se iskreno želi doseči sporazum.

POPOLEN ZASTOJ V UNO ARMADI

Nastal je popoln zastoj v vprašanju ustanove oborožene sile Združenih narodov, je sporočil vojaški štabni komite Združenih narodov Varnostnemu svetu.

Poročilo pravi, da se Velika Britanija, Združene države, Sovjetska zveza in Kitajska še ne morejo zediniti o številu in sestavi te predvidene armade. Tudi se ne morejo zediniti o vrsti vojnih sil, ki naj bi jih vsaka vlada prispevala.

Komite je skušal ustanoviti oboroženo silo Združenih narodov že v zadnjih dveh letih in je sedaj naprosil Varnostni svet, da bi se zavzel za to zadevo.

Ameriška delegacija za glavno skupščino ZN

Predsednik Truman je imenoval štiri osebe, ki bodo zastopale Združene države na zasedanju Glavne skupščine ZN, ki se bo pričela v Parizu 21. septembra.

Ti so: stalni delegat Združenih držav pri Združenih narodih Warren Austin, svetovalec za zunanjo politiko republikanskega predsedniškega kandidata Deweya John Foster Dulles, stalni namestnik ameriškega delegata pri Združenih narodih Philip Jossup in predsednica komisije za clove-

A • T • O • M

Te dni je minilo tri leta, ko je pretresla svet novica, da je padla prva atomska bomba na Hirošimo. Ni bilo človeka, ki se tega ne bi prestrašil. Čeprav je bilo ljudstvo po šestih letih strahot totalne vojne že precej otopelo, se je vendar zdrznilo ob misli, kako nepomembna je bila vsa ta totalna vojna z vsem svojim razdejanjem v primeri z atomsko bombo, ki je v eni minuti povzročila trikrat večje razdejanje kakor ves bes bliskovitih napadov na London. Sovražnika, ki je itak že klečal, je spravilo obupno uničenje Hirošime in Nagasakija na kolena. S tem je bilo gotovo rešenih veliko človeških življenj, kajti Japonska je kapitulirala in s tem je nastopil mir.

Poleg teh tolažilnih misli pa je bila vest človeštva vendarle bolj vznemirjena kot kdaj koli v zgodovini. Ali je sploh mogoče opravičiti tak množični pokol nedolžnih ljudi? Ali bo atomska bomba pripravila človeštvo do tega, da bo za vse večne čase zavrglo bolešno vojno miselnost? Ali ne bo atomska bomba povzročila bojazni in zavisti v središčih tistih, ki atomske bombe nimajo? Ali jih ne bo to podžgalo k novemu

konfliktu? Vsa ta vprašanja so se pojavila takoj, ko je svet zvedel za atomsko bombo.

Znanstveniki in državniki so začeli z različnim delom, da bi ustvarili mednarodno nadzorstvo nad atomsko silo. Edino opravičilo za Hirošimo je bilo to, da je v ljudeh mogel ob praktičnem prikazu te strašne sile dozoreti sklep, da bo moralo imeti človeštvo popolno nadzorstvo nad to novo orjaško razdiralno silo in jo uporabljati edino le za koristne in miroljubne namene. Kakor vsi vemo, se ti prvi upi še niso uresničili. Največja napaka, ki so jo storile velesile po vojni, je prav ta, da se niso mogle sporazumeti za nadzorstvo nad atomsko silo.

Leta 1945 je vse pričakovalo, da bodo mogle imeti vse države v zelo kratkem času svoje atomske bombe. Čeprav znanstvena baza za razbitje atoma danes ni več posebna skrivnost, je vendar gotovo, da so za izdelovanje atomske bombe potrebne ogromne industrijske naprave in surovine, tehnično znanje ter visoko kvalificirani strokovnjaki. V tem imajo za enkrat monopol Združene države. Prej ali slej pa bo tega

monopola konec. Edino, kar lahko danes rečemo, je, da to še ne bo prav kmalu. Še je čas, da se zbudi vest svetá, še je čas, da se opravičijo nedolžne žrtve Hirošime.

ATOMSKA ENERGIJA PRED UNO

Eno izmed važnih vprašanj, ki jih bodo reševali na letošnjem zasedanju Glavne skupščine Organizacije Združenih narodov (UNO), katero se bo vršilo v letošnjem septembru v Parizu kot tretje redno zasedanje, je tudi vprašanje atomske energije. Komisija Združenih narodov za atomsko energijo je po dveh letih izdelala načrt za mednarodno nadzorstvo iste. Temu načrtu pa se je uprla Sovjetska zveza.

Poleg tega je začetkom letošnjega leta stavila Sovjetska zveza tudi veto proti resoluciji Varn. sveta, katerega je predlagala, naj bi izročili večinski načrt Glavni skupščini obenem z njegovo odobritvijo s strani Varnostnega sveta. Zaradi tega je Varnostni svet izročil Glavni skupščini zadnje poročilo komisije brez vsakega komentarja.

Berlinska „mati“

Luise Schröder, župan Berlina, je starejša žena. Ne briga se za svoj spol, ne gleda na novo modo, ne skriva svojih let, toda v kljub vsemu temu ima svojo mikavnost, katero ji vsi priznavajo. Njene oči, ki gledajo človeku v obraz, razodevajo veliko dobroto, toda kadar je treba, tudi veliko hrobrost. Skoro bi se jo dalo primerjati s kakšno svetnico, le s to razliko, da je ona za menjala molitve z govori.

Z vsem srcem ljubi svoj Berlin in narod in stori za nju vse. Kadar gre za njene Berlinčane, se ne boji nikogar.

Pretekli teden se je sestala s sovjetskim poveljnikom generalom Kotikovim, katerega mu je rekla: »Prosim vas, gospod general, da me vedno kot prvo obvestite o svojih odločitvah.« Sovjeti so zaman poizkušali, da bi jo pridobili za sebe. Ona vodi svojo pravo linijo in se od nje, noče umakniti. Berlinčani jo imenujejo »naša mati Luiza« in pravijo, da so mirni, dokler se briga ona za nje.

Kako je mogla priti ta starejša žena, ki je tako skromno oblečena in izgleda tako skromno, na tak položaj, kjer se mora protiviti sovjetskemu kolozu? Ona je že star znan član socialno-demokratske stranke Nemčije, toda to še ni dovolj zato, da naj neko postane največja osebnost v Berlinu v tako težkem času.

Pri volitvah v začetku leta 1946 so dobili socialni demokrati 49% glasov, komunisti pa 10%. Berlinski magistrat je prišel v socialno-demokratske roke in prvi župan je bil neki Ostrowski. Toda on je bil za sovjetske okupatorje preveč nežen, zato mu je sledil neki Reuter. Ta je bil mož z veliko kulturo, govoril je nekaj tujih jezikov, med njimi tudi ruski, katerega je naučil v Uralu, kjer je bil vojni ujetnik še med prvo svetovno vojno. Bil je v vso dušo predan Leninu, in ko se je vrnil domov, je postal viden špartanec, t. j. revolucionar.

Ta čas je gledala komunistična stranka na Reuterja z upanjem in mu zaupala. Toda to ni trajalo dolgo, ker je Reuter po sporu s Tälmanom postal pristaš trockizma, nato pa zopet socializma ter s tem dosegel velike časti.

Ko so prišli na oblast nacisti, je Reuter pobegnil in se naselil v Turčiji, kjer je predaval na univerzi o tujih jezikih. Po 12 letih se je Reuter sedaj vrnil v svojo domovino, kjer je še vedno med socialnimi demokrati, toda sedaj na skrajni desnici.

Ko so njega predlagali za berlinskega župana, so se Sovjeti temu protivili. Kajti po njihovem mnenju je bil izdajalec. Pričeli so se veliki spori med strankami. Da bi te spore preprečili, so odločili da ostane Reuter na papirju prvi župan Berlina, a poslevoedeči župan naj bo Luiza Schröder. Na ta način se je pojavila ta stara socialna demokratinja na berlinskem pozorišču.

proslavljale s fanatičnim nacionalnim navdušenjem. Kot en sam mož se je dvignila 90 tisočglava množica Nemcev ter z dvigom rok in petjem nacionalnih himen pozdravila uspeh. Tedanje olimpijske igre so že dišale po vojni.

Na zadržanje londonskega občinstva ni vojna prav nič vplivala. Angleži so morda najbolj športni narod na svetu. Želi zmago domačih in glasno odobrava vsako lepo potezo nasprotnikov. Tudi veljajo njegove simpatije povsem v smislu olimpijskega gesla onim atletom, ki se bolje in lepše bore. Tako je bil na letošnjih olimpijskih igrah nešteto krat primer, da so atleti, ki so zasedli skromnejša ali celo zadnja mesta, doživeli večje odobravanje kot zmagovalci.

V soboto 14. avgusta so se končale XIV. olimpijske igre v Londonu

Zaključne svečanosti Londonske olimpijade so se vršile v soboto zvečer ob šestih. Ob zvokih koračnice gladijatorjev, ki jo je igrala kraljevska godba, so pričele prihajati v stadion zastave narodov. Nato so zadonele himne: grška, angleška in finska kot prisposodbe preteklosti, sedanosti in prihodnosti. Po zaključnih govorih so ob zvokih angleške himne zastavonoše spet odkorakali.

V prijateljskem vzdušju so se vršile in končale v Londonu

OLIMPIJSKE IGRE

Kot da bi tudi priroda hotela prispevati k dobremu in uspešnemu začetku XIV. olimpijskih iger, je poslala jasno nebo in sonce. Londonska megla se je skrila, da je toplo in čisto ozračje moglo pozdraviti mladino devetindesetih narodov, ki se je prvič po 12 letih zbrala, da pomeji svoje moči v miroljubnih in bratskih borbah na travniku, dirkališču, telovadnici in vodi. »Zdrav duh v zdravem telesu«, — ali niso olimpijska tekmovanja najprimernejša izpolnitev tega navodila in najlepša slika ki pečega življenja?

Vse zemeljske celine so bile zastopane. Manjkali so Nemci in Japonci, katerih niso povabili, Sovjetska zveza pa na povabilo ni odgovorila. Kljub temu je bila londonska olimpijada velika manifestacija mednarodnega športa in njen blagodejen vpliv je bilo takoj čutiti po vseh deželah.

V Londonu so se borili med seboj zastopniki narodov, ki drugače težko prikri-vajo medsebojno mržnjo. Tekmovali so ostro in ognjevit, vendar v športnem duhu. Segali so si v roke in premaganeec je zmagovalcu čestital k uspehu. Vsem je ležal v očeh in zavesti velikanski napis nad Wembleyskim stadionom, ki je bil središče letošnjih olimpijskih iger: »Ni zmaga važna, temveč udeležba.« In smisel življenja ne smeta biti zmaga in oblast, temveč plemenita borba.

Olimpijska cesta

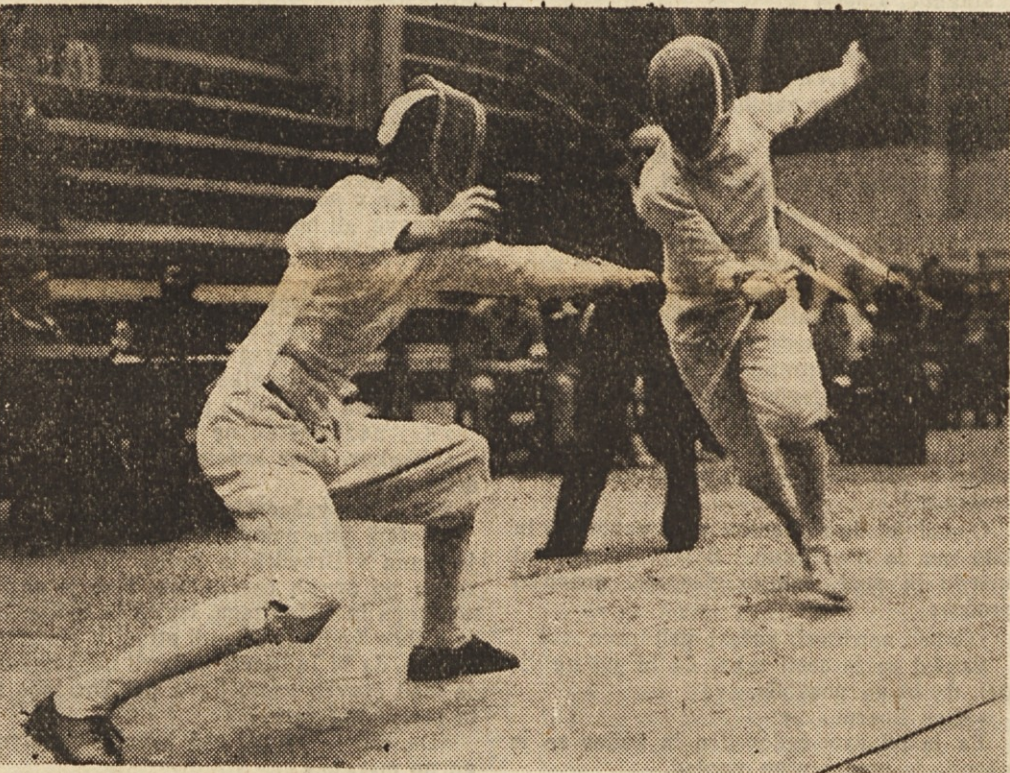
Od Wembleyskega parka pa do stadiona so zgradili za to prireditve posebno cesto. Deset in desettisoči so na dan otvoritve tvorili špalir, katerega so urejevali stražniki na konjih. Pekoče sonce ni moglo zmanjšati navdušenja množice, ki so vsele in živahne potrpežljivo pričakale trenutka, ko se je pripeljal angleški kralj. Poseben vojaški orkester sestavljen iz fanfaristov, samih starih bojevnikov, je igral najpriljubljenejše koračnice.

Resni obraz Londona je v olimpijskih dneh dobil živahnejše lice. Londončani so za nekaj dni opustili svoj umerjen, ravno-dušen izraz. Olimpijska cesta pa je pisana in živa. In v teh dneh je bila pravi raj za prodajalce spominčkov, časopisov, spotedov in seveda tudi prodajalcev osvežilnih pijač, ki so bili pravi odrešilni angeli v pekoči vročini in so tudi zato lepo zaslužili. Vročina je bila res neznosna. Ljudje so se branili sonca na vse mogoče načine. Držali so suknjiče nad seboj, skoraj vse glave pa, ki niso imele slamnikov, so bile pokrite vsaj z robci.

Za kraljevim prihodom se je pričel mimohod 6000 športnikov-tekmovalcev. Prvi so korakali Grki med nepopisnim navdušenjem gledalcev. Nato po abecednem redu zastopniki ostalih narodov. Kot zadnji so korakali Angleži kot gostitelji.

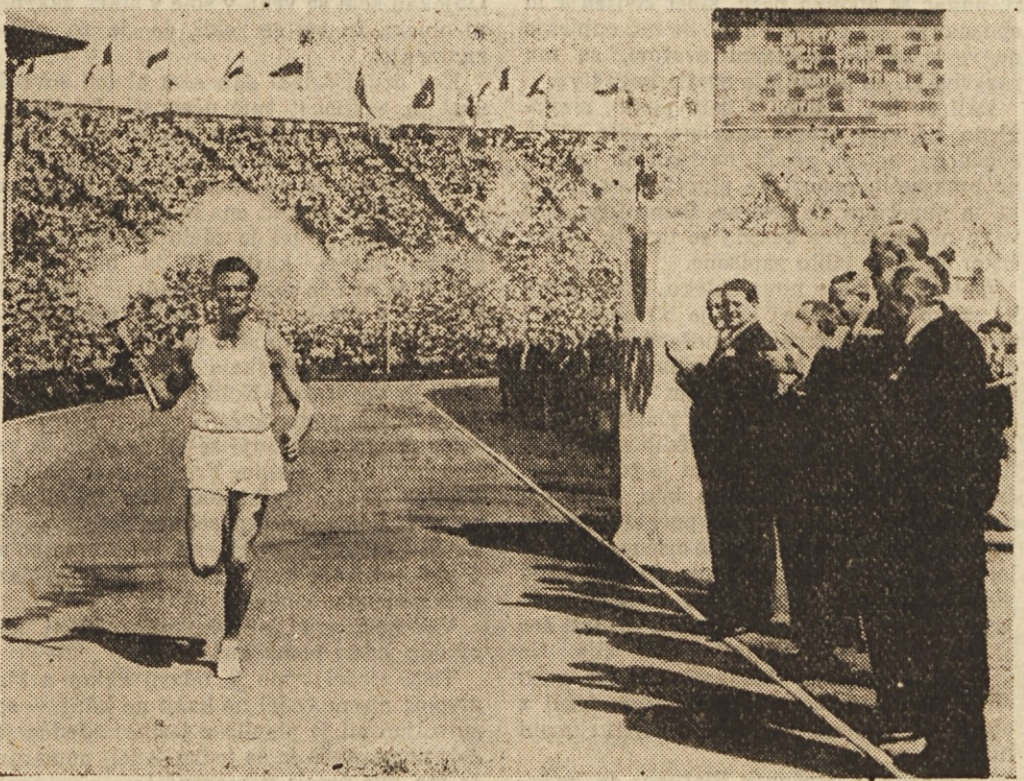
Lord Burghley, olimpijski zmagovalec na 400 metrov z zaprekami v letu 1928. in predsednik prireditvenega odbora za letošnje olimpijado, je z nekaj uvodnimi besedami pozdravil goste. Nato je kralj spregovoril: »Otvaram londonske olimpijske igre in s tem XIV. olimpijado moderne dobe.« Orkester srebrnih fanfar je zapovedal trenutek svečane tišine, olimpijska zastava se je dvignila in 7000 golobov je odneslo v Evrono vest: »Igre so se pričele, mir je na zemlji.«

Tedaj je dvaindvajsetletni John Mark, slušatelj oxfordske univerze, s plamenico v roki pritekel v stadion, ga enkrat obkrožil in z njenim ognjem prižgal olimpijski ogenj. 90 tisočglava množica je navdušeno vzklikala. Tisoč dvesto pevcev združenih pevskih zborov je zapelo olimpijsko

himno Rudyarda Kiplinga. Zatem je angleški lahkoatlet Donald Finlay, drugi in tretji v teku na 110 metrov z zaprekami na olimpijadah v letih 1932 in 1936, star 40 let in poveljnik letalskega oddelka v zadnji vojni ter narodni junak, spregovoril olimpijsko prirezo. Zadela je himna, borbe se bodo pričele...

Vsako okno glavnih berlinskih ulic je imelo zastavo. Velika večina je bila nemških. Na ulici Unter den Linden je bilo zastav, da si komaj videl nebo. Vse mesto je odmevalo od koračnic, ki so jih bruhali zvočniki. Nisi občutil nad seboj olimpijskega duha, temveč težo propagande. V stadionu so se zmage nemških športnikov

Fišer Franc:

„Usoda je v pravi kavi“

(ZGODBA IZ POLETJA 1945)

Mala kavarnica na križišču je spet odprla gostom svoja vrata, na katerih je že nekaj dni visel napis: »Vsako popoldne prava črna kava.«

Poletje se je tega leta bilo podvzvalo in majski dnevi so žareli v prahu in vročini. Avtomobili so v dolgih vrstah prihajali, obstajali in se spet zaganjali. Mož z belimi ro-kavicami na križišču se je potil in od časa do časa mu je kak vojak z vozila vrgel po-marančo, ki jo je spretno ujel.

Pred kavarnico je stalo precej ljudi iz kdo ve katerega vzroka in tem je pomaran-ča ostala v očeh, čudno zagrenila njih žejo in marsikomu izvalila globok vzdih.

Za njimi je nad vrati visela napol odlomljena neonska razsvetljava. V izloženem oknu je spet prahu za debelino prsta in raz-metane prazne orumenelke škatle. Razbita šipa je bila s papirjem zalepljena, sosednji prostor v steni z deskami zabiti.

Tuljenje malih avtomobilskih siren, br-njenje strojev in tavažoji, najrazličnejše oblečeni ljudje. Uniforme vseh vrst, govo-ric vseh vetrov in same vprašujoče oči.

Taka je bila ulica.

V kavarnici je dišalo po pravi kavi in sla-bem tabaku. Ženske so se gnetle pred pul-tom in godrnjaje spravljale v torbice svoje živilske nakaznice, kajti prodajalec je bil pravkar povedal in zdaj ponavljal, »da pe-civa ni več, pač pa prava črna kava in eno-ten kruh...«

Bil je prikupen, miren gospod srednjih let in najbrž lastnik te slaščičarne. (Da so nekda prodajali slaščice, so pričali veliki prazni pladnji in na policah množica v vr-sto postavljenih praznih škatel, med ka-terimi je nedvomno prenekateri pajek raz-pel svoje mreže.) Imel je skrbno negovane, tanko pristrižene brčice, ki bi jih bil sicer vsak dvajsetleten fant vesel, pri njem pa so bile v skoraj neprijetnem nasprotju z globokimi gubami na čelu in že postara-nim obrazom. Vsakemu gostu se je smehljaj in velik zlat zob med rumenorjavimi so-se-di je bil kriv, da je vsa oseba napravljala isti vtis kot njena kavarnica: zanemarje-nost, nesrečnost, spomin na cvetoče čase.

Kljub temu je bilo notri prav prijetno. Morda zato, ker je bilo vse tako majhno in dolgi natakari, ki je bil precej mlajši od gospodarja, je z nekaj koraki mogel pre-meriti prav vse tri prostore: kuhinjo, pro-dajalnico in sobo za sedeče goste. V kuhinji je zagrabil pladenj s krožniki in polni-mi skodelicami, ga visoko zavihtel, se spo-štljivo ognil obilne zadnjice domače služki-nje, ki je pomivala posodo, nato pahnul od sebe vrata, ki so se sama zapirala ter obe-nem zaklical: »Sedem kav, šest kruhov...«

Gospodar je zapisal in mu napravil pro-stor, natakari pa je bil v dveh korakih v so-bici, kjer se je okrog štirih mizic gnetlo morda petnajst oseb. Postavil je pladenj na najbližjo mizico in ljudje so si sami raz-delili.

Nov napis na vratih je odpravljajal one, ki so si še obetali žemljice ali belih kruhkov in pred pultom gostov ni bilo več. Gospo-dar se je zagledal skozi okno na cesto in v nasproti ležeče razbitine neke hiše, natakari je bil pobrisal mizico za pultom, na kateri so bili do sedaj prazni kozarci in umazana posoda ter tudi on čez ramena svojega go-spodarja strmel na ulico.

Ta se je nenadoma potemnila. Sonce je zašlo za oblak in veter je visoko dvigal prah. Nekaj gostov je domnevalo, da bo nevihta in so odšli. Visoko naložen tovorni avto se je ustavil prav pred okni in vrgel senco skozi šipe, da je postalo še temnejše.

Tedaj so se odprla vrata in vstopil je dolg, počasen možakar s palico. V sobi je zagledal ljudi in se zato vsedel kar k stran-ski mizici za pultom. Pustil pa je vrata od-prta in piš, pomešan s prahom, je udaril za njim. Natakari je prihitel zapirati, a je vlju-dno stopil vstran in se priklonil:

Čudna, stara gospa z neskončno dolgim vratom je stala na pragu. Videti je bilo, kot bi jo bil veter prinesel.

»Ali res točite pravo črno kavo?«

Preslišala je odgovor in stopila med go-ste. Z lornjetom pred očmi se je sklonila nad najbližjo skodelico ter potem zadovolj-no vzkliknila:

»Je... Je... Prava je. — Halo, halo, na-takar, postrežba...«

Zoprni, nenavadno nizek glas.

Sedla je tako, da je bila obrnjena proti izhodu in proti mizi, kjer je bil gospod s palico.

Potem si je vsakega zapovrstjo ogledala in vsi so opazovali njo.

Je tudi bila vredna. Oblečena je bila lepo, toda nadvse starinsko. Kamizolo si je pod vratom odpela, v pasu pa je ostala tistnje-na kot mravlja. Sploh je bila strahovito suha. Obraz brez barve. Če jo je kaj poza-nimalo, je iztegnila že itak dolgi vrat ter

pristavila očem lornjet. Tedaj je bilo videti, kot bi posebne vrste naočarka sedela med ljudmi.

Dvignila je skodelico in hlastno pila. Adamovo jabolko ji je drgetalo kot one ste-klene kroglice na vodometih. Vsi pogledi so počivali na njej in tudi oni gospod s palico se je napol obrnil in jo opazoval. Potem je porinila skodelico od sebe in se useknila, da je prav robato zatrobentalo. Nato je skozi lornjet motrila začudeno zaspani obraz go-spoda s palico in nato veselo in glasno spre-govorila:

»Glejte no, ali niste vi, gospod poštni?«

Ta se je nemirno presedel, očitno ne vedoč, ali velja pozdrav njemu ali komu drugemu.

»Seveda ste vi, nedvomno, sosed iz pri-tličja. — Me ne poznate? — Nad vami sta-nujem.«

Zdaj je ta spoznal, da govori njemu. Pa ni nič odgovoril. Priklonil se je v prazno in se spet presedel. Če bi kdo bil prav blizu njega, bi slišal, da je nejevoljno zagodr-njal:

»Povsod jo je dovolj, coprnice.«

Naglo in nervozno je pričel tlačiti pipo. Ona se je medtem široko zasmejala, da so se videli nenavadno dobro ohranjeni zo-bje, in je govorila sosedi:

»Spet me ni spoznal. Ne ve, ali sem ali nisem. Najbrž se boji, da bi ženi povedala. Angino pectoris ima in ne bi smel kaditi in prave kave niti poduhati...«

»Tako?... Kdo bi si mislil. Saj je že ta-ko star in bolan je videti,« je odgovorila soseda. — Kako se že piše? Mogoče jo po-znam...?«

»On? — Lucij Mandel.«

»Mandel Lucija?«

»On? — Lucij vendar...«

»Ona ženska... priležnica... Rekli ste, da je Angela...«

Dve ali tri so se zahihitale in ena od njih je razlagala:

»Bolezen je to, ne pa priležnica. Huda srčna napaka. Od kapi bo umrl, če se ne bo pazil...«

Natakari je prinesel sveže kave. Zunaj se je bilo zjasnilo in sonce je spet svetilo sko-zi izložbo. Pogovor je za trenutek zastal, ker so vsi opazovali moža, ki je očitno z velikim užitek kadil svojo pipo in srebal kavo. Oči so ga spremljale v vseh njegovih kretnjah, vsak njegov požirek so ugotovile in nasilno so bile radovedne, kot bi hotele zvedeti, kdaj in kateri bo tisti požirek, za katerim sledi kap. — Ali pa so bile že kar nestrpne?

Opazil je, da se ženske zanj zanimajo in bilo mu je neprijetno. Starki je pripisal krivdo in spet, tokrat glasneje, godrnjal prede:

»Gobec nezdravi, pošast pritepena...«

Skušal se je sesti tako, da bi jih ne vi-del, da bi ga pozabile.

»Miru hočem...«

Pa je bil sam radoveden in kadar se je obrnil, je srečal njen pogled.

IVAN CANKAR:

Grenka je pot do učenosti

Enajsta šola, Bog s teboj! Milo se mi sto-ri, kadar se spomin nate, zibel življenja in spoznanja. Ko človek shodi, se mu odpirajo na vsak korak prostrani svetovi, se mu razkrivajo, ga obsipljejo svetla bogastva.

Dali so me v šolo, v tisto pusto, srepo-gledo, od vseh strani zadelfano, kjer ni ne sončnega, belega proda, ne razbitih loncev, ne luknjastih ponev, ne pipev brez ročni-ka in kapeljnov še celo ne. Samo tuje, člo-veku nerazumljive besede so tam in velike črke, na črno tablo zapisane.

Oblekli so me v novo obleko, ki mi je bi-la veliko preohlapna; oče je bil zame obr-nil in za silo prekrojil obnošeno nedeljsko obleko starejšega brata. Grenka je pot do učenosti. S težkim srcem sem se napotil proti šoli, s težkim srcem in plaho slutnjo, kakor se napoti grešnik do hudih sodnikov; in brat, ki me je vodil, se mi je zdel kakor črni barič. Hladno jutro je bilo, čisto ne-deljsko, svet je bil umit in počesan. Široka in bela je bila cesta, že posušena; zelene loke na obeh straneh so bile še rosne od ponočnega dežja. Ena sama rumena luža je bila še na cesti, sredi mosta, ki drži čez prijazni, globoko šumeči potok Klis. Ne vem, ali sem se bil zamaknil v svetlo nebo ali v temni potok, nenadoma sem ležal z obrazom, z rokami in nogami v tisti rumeni luži.

»Nesnaga nesrečna!« Blatnega in kriče-čega me je vlekel brat domov. Tam so ta-

Vendar se tam niso več pogovarjale o njem.

»Kaj pravite, koliko kave sme zdrav člo-vek zaužiti? V njej je namreč strup...«

»Da, da, kofein. Človek mora biti vajen prave kave. Jaz na primer jo pijem od mla-dih nog. Prvi mož mi jo je branil, pa ni nič pomagalo. Črna kava je moja strast.«

»Mlado deklet, ki je sedelo v družbi dveh fantov, je dodalo:

»Kofein pravzaprav ni strup, temveč le mamilo. Kot nikotin... In moja strast je kajenje.«

Starka je pojasnjevala:

»V majhnih množinah je mamilo, v veli-kih strup. Kokain pa je že v zelo majhnih množinah pravi strup...«

»Brala sem, da je najhujši strihnin...« Zdaj se je oglasila ona, ki je bila angino pectoris zamenjala s priležnico:

»Glicerini tudi... menda... seveda...«

Starka se je spet smejala:

»Ha, ha... glicerini je krema za kožo, ne pa strup. Če vas kje srbi, se z njim nama-žete.«

Vse se je zabavalo in tudi ona, na katere račun so se hihitali, se je smejala. Naprej je usta odprla in vprašujoče gledala, potem se je začela smeati. Ko so drugi za trenutek prenehali, je prenehala tudi ona. Ko so se drugi spet začeli, se je z njimi tudi ona.

Gospod s palico je pogledoval, misleč, da je on vzrok. Ko je videl, da ga nikdo ne opazuje, se je pomiril. Nova skodelica va-bljive, dišeče kave je bila pred njim. Držal jo je objeto z obema rokama, kot bi jo ho-tel greti, ter strmel v plavkastorjavo sopa-ro, ki se je dvigala v sončnem pramenu. Iz podolgovate tube, v kateri so nedvomno nekda bile kdo ve kakšne tablete, je bil nasul sladkorja in zdaj čakal, da bo pijača dobila tudi tisti posebni sladki okus, ki tako prijetno združuje jezik in se tako imenitno prilagaja želodcu.

Precej jih je že bilo pred njim na mizi — skodelic — štiri ali pet.

V prvi sobi ni bilo tako vroče, vendar si je mož slekel suknjič in ga obesil čez stol. Majhen kužek se je pritepel skozi vrata in ovahal okrog njegovih hlač. Ko je noga grozeče zamigala, je kratko in hripavo za-lajal ter odskakljal ven.

Natakari si je dajal opravka s pokvarje-nim ventilatorjem, debela služkinja v kuhinji še vedno pomivala posodo.

Ženske v sobi so se pogovarjale:

»Bogve, ali bodo še ves teden točili kavo. Najbrž je bo že prej zmanjkalo. Saj je sploh še čudež, da jo ima...«

»Največ je vredno, da jo toči po starih cenah. Nikjer je ne dobiš in na črnem trgu je strašno draga.«

»Še celo vedeževalka računa zdaj trojno, če hočeš, da ti pove iz prave kave.«

»Kaj nadomestek ne odgovarja?«

»Nikakor. Brez kofeina je nemogoče ve-deževati.«

Stara je z važnostjo posegla vmes:

»Kofein ima neko magično lastnost, ker je doma v Braziliji in Indiji. Ta dežela je znana po svojih čarovnikih. Kar je skriv-nostnega in čudovitega, izvira iz Indije. Ko je njihov voditelj Ghandi stopil v glavno stavko, da bi Indijcem priboril neodvisnost, je med stavko samo kavo pil. Drugače ne bi mogel vzdržati...«

»Da, da. — Pa pij naš ječmen. Še otroci ga ne marajo.«

Mlada ženska, na katere račun so se bili že dvakrat zabavali, se je nagnila k starki:

»Ali vedeževalke dandanes kaj veljajo?«

»Kaj bi ne? Pred enim mesecem mi je neka prerokovala, da bodo jekleni ptiči ne-hali letati po zraku. In res se je medtem vojna končala.«

Nadaljevala je počasi in skrivnostno:

»Povedala mi je tudi, da bom v kratkem smrt doživela poleg sebe. Videla je navzdol obrnjen križ. Če bi bila dva, bi to pome-nilo mojo smrt, tako pa bo nekdo drugi umrl.«

»Je v vaši družini kdo bolan?«

»Kdo naj bi bil? Nikogar nimam. Sama sem na svetu.«

Ženske so se zamislile in segle po novih skodelicah, ki jih je bil natakari prinesel. Gospod Mandel se je na pragu hladil. Star človek z veliko srebrno verižico na prsih in vrčkom piva pred seboj je spal na stolu.

»Vsaka, ki meče karte,« je spet pričela ona mlada ženska, »je pravzaprav neke vrste coprnica. Teh dandanes ni več, toda vedeževalke so njih naslednice.«

»Mogoče,« je menila stara. »Poznala sem neko Sando, ta mi je mnogo vedela o njih povedati. Mogoče je tudi sama kdaj bila.«

V mladih letih je baže bila prava lepota in pravili so ji »lepa Kasandra«. Znano je, da so mlade čarovnice vse lepe.«

»Kaj pa je pripovedovala?«

»Pravila je, kako jezdiijo na Veliki Klek.«

»Povejte nam.«

»Predno čarovnica odleti, se zapre v naj-temnejšo čumnato. Tam zapre in zagrne vsa okna in s starimi cunjami zamaši vse odprtine okrog vrat. Odprta ostane samo ključavnica, ker skozi njo odjezdi. Potem se sleče do gola in namaže s posebno ča-rovniško mažo, ki je zelene barve ter je kuhana v kačji krvi in mleku mladih koz. Nato spregovori čarovniško formulo: »Me-net heta, menet heta. Flik, flik, I!arr!« Tako nekako se pač glasi. Po teh besedah odleti. Stare jezdiijo na metlah, mlade na črnih kozlih. Na Kleku rajajo, se ženijo in sploh strahovite reči uganjajo. Zjutraj pred prvim zvonjenjem pa se morajo vr-niti.«

»Grozno, a saj ni resnično...« je vsa bleda vprašala deklica, ki je sedela s fan-toma. Eden od njiju pa je nejevoljno za-klical »Plačati« in se obrnil k starki: »Do-volj ste stari, škoda, da niste pametnejši.« Ta se je v zadregi pričela škodoželjno sme-jati:

»Povem le, kar sem slišala. Naj verjame, kdor hoče... Radi mene.«

Fanta sta odšla s svojo spremljevalko. Starki je obvisel pogled na sosedu, ki je pri oknu smrčal. S prstom je pokazala nanj:

»Moj prvi mož je bil prav tak debeluh in vedno je spal. Tudi takrat, ko je najmanj bilo treba... Ha! Ha!«

Možak pa je spal naprej. Pot se mu je nabral na sencih in muhe so se pasle po njegovem nosu, on pa je spal.

Majsko popoldne se je nagnilo v drugo polovico. Sončni žarki so izgubljali svoj blesk in rumeneli. Nasproti ležeče ruševine so metale sence na ulico. V kavarnici je po-stalo tiho kot v cerkvi.

V predsobi je zaropotal stol. Gospod Mandel se je bil spet presedel.

Ne. — Vzpel se je, da bi zajel sapo. Kot bi hotel kihnuti.

»Bog pomagaj!« so ženske hotele vo-ščiti, pa jim je beseda ostala v grlu.

Gospodu Mandlu je očitno prišlo slabo. Kratko je zastokal, kot bi ga kdo zagrabil za grlo, in se težko naslonil na mizo.

Za trenutek je bilo videti, kot bi počival. Natakari je priskočil, pa je bil prepozen. Mandel se je prevrnil na stran, telo je mizo odrinilo in padlo na tla.

Skodelice in krožniki so zgrmeli v čre-pinjah, ženske so kriknile v grozi.

Natakari je dvignil težko telo ter ga po-sadil na stol, tako, da je obstalo naslonje-no na omaro ob steni.

Potem je telefoniral.

Medtem ko je pometal črepinje, so vse ženske, razen starke, odšle.

Ta je pristopila k mrtvemu in mu popra-vila suknjič, ki mu je bil spolzel z ramen. Tudi palico je prestavila.

Mandel zdaj ni mogel več pokazati, da mu je zoprna.

Prav od blizu mu je pogledala v zama-sknjene oči.

Te se nikamor niso mogle več obrniti.

»Mrtev je, mrtev. Kap. Angina pectoris. Le zakaj je toliko pil...?«

Vzela je svojo prastaro torbico in odha-jajoč mrmrala:

»Prav je imela. Karte vedo vse. In usoda je v pravi kavi. Vsekakor.«

Mandel je bil seveda mrtev. Napol je se-del, napol ležal. Med ustnicami se mu je nabrala široka, vedno debelejša lisa krvi. V tankem curku je spolzela po bradi in ka-nila na srajco. Gumb, ki jo je zadržal na poti, se je spremenil v majhen krvavordeč pečat.

Natakari je zaklenil vrata, ogrnil zaveso in čakal.

Moral je stražiti svojega poslednjega gosta...

Za naše gospodarje

Dobra krma - zdrava živina

Najvažnejša sestavina živalskega telesa je apno. Od mineralnih snovi je 40% apna (CaO). Največji del tega se nahaja v kosteh kot fosforno kislino in ogljikovokislino apno. Pa tudi v krvi in drugih delih telesa je apno. Apno v krvi in apno v kosteh je nekako v ravnotežju. Kakor hitro žival premalo dobi apna v krmi, začne živalsko telo porabljati apno, ki je zbrano v kosteh. Kostni so tedaj nekako skladišče apna živalskega telesa.

Če žival premalo dobi apna v krmi in ga izločuje preveč, tedaj nastane bolezen kot n. pr. rahitis. Pri dobri krmi pridobi žival pri vsakem kg žive teže 6 do 12 gr apna v telesu. Da pridobi to količino apna, mora vsebovati krma dvojno količino apna te teže. Dokler mlada žival dobi mleko, skrbi narava sama, da je zadostna količina apna v mleku. Rast živali je tem hitrejša, čim več apna je v mleku. Mlade živali se tem lepše razvijajo, če so tudi matere dobro krmiljene. Praviloma vsebuje mleko pri posameznih živalih apna po naslednji tabeli:

Žival	% apna v mleku	se podvoji teža telesa
zajci	0.89	6
psi	0.46	9
svinje	0.25	14
koze	0.30	22
govedo	0.18	47
konji	0.12	50

(Za primer pri tem še omenimo, da je pri človeku 0.05% apna v mleku in da se teža telesa podvoji v 180 dneh.)

Ko pa žival ne dobi več mleka, je uspeh in razvoj popolnoma odvisen od kakovosti hrane. Tu se šele spozna umni živinorejec od nerazsodnega. Pri prvem vidimo lepo okroglo, s svetlo dlako in dobro rejeno živino, pri drugem pa mršavo, zlasti noge so šibke, krive in kakor zlomljene.

Najnavadnejša dobra krmila, ki vsebujejo mnogo apna, so: krompir, repa, žitarice, sladni ostanki, oljnatih kolači, fižolovka, ribja moka, moka živalskih teles itd. Da ni sena enako senu, je menda vsakemu znano. Ne samo po krmilni vrednosti, ampak tudi po apneni količini je seno zelo različno. Karkoršna je zemlja, tako je tudi seno. Seno vsebuje 0.2—1.8 gr apna. Zato mora umni gospodar gledati, da travniki, ki nimajo dosti apna ali skoro nič, n. pr. močvirnati, dobé z umetnim gnojenjem zadosti apna. Seno ima tudi večjo krmilno vrednost, ako

je pravočasno pokošeno, da ne čakamo, da stebela popolnoma oleseni. Dokler je trava še zelena, so v nji še vse mineralne snovi.

Živali — mlekarici je treba dajati vedno najboljše krmo, tedaj bo mnogo mleka in teleta odnosno mlade živali bodo dobro uspevale. Kakor vidimo v tabeli, vsebuje 1 l kravjega mleka 1.8 gr apna. Če manjka krmilom ta količina apna, tedaj se ne zmanjša količina apna v mleku, ampak se zmanjša celotna količina mleka pri kravi t. j. mesto da bi dajala krava 10—14 ltr mleka dnevno, ga da samo 6—9 ltr. Pri stalnem slabem krmiljenju s krmilom, ki vsebuje premalo apna, ne samo, da dajejo krave manj mleka, da je delavna žival manj za delo sposobna odnosno odporna, ampak tudi sama slabi in postane bolna. Prvi znaki se opazijo, če ližejo zid, grizejo jasli, jedo obleke itd. Potem postanejo slabokrvne, je tične. Nadaljnje posledice so: rahitis, mehkokostnost, rade zvržejo ali pa se sploh ne otežijo. Tudi tuberkuloza je v nekaki zvezi s pomanjkanjem apna.

Opazovanja so pokazala, da v pokrajinah, kjer v zemlji primanjkuje apna, zelo pogosto nastane pri bregih živalih mehkokostnost in pri porodu je nevarnost loma medenice, kjer je v krmilih manjkalo apna, ki je potrebno za rast zaroda, za tvorbo mleka in se tedaj odteguje iz kosti živali-matere.

Če travnikov, ki trpe na pomanjkanju apna, ne gnojimo umetno s posipanjem apna, ni samo manj vredno, ampak je tudi vsako leto manj sena. S senom, ki vsebuje malo apna, umni gospodar splošno ne krmi živine ampak le v sili. Splošno je znano, da se taka in kisla krma polaga navadno konjem, ker konji morajo dobiti za težka dela razen sena še žitarice ali druga močna krmila.

Nesmiselno je in brez pomena bi bilo, če bi kdo hotel pomankanje apna v senu nadomestiti edino in samo z dodajo klajnega apna. Klajno apno je velike važnosti, ako se polaga v pravilnem razmerju, vendar je apno v krmilih dosti večje vrednosti, ker se to nahaja v drugih kemičnih spojinah. Je laže prebavljivo in živalsko telo ga z drugimi spojinami v celoti absorbira (vsrka) v telo. Če dajemo preveč klajnega apna, nastanejo celo motnje v prebavi.

Najučinkovitejše, smotreno in najcenejše je apno, ki ga posipamo po travnikih. Tako apno se dobi v raznih oblikah. Ali so ostan-

ki apna pri žganju apna v apnenicah ali pa je kameno-apnenčeva moka. Apno potrebujejo zemeljska tla za uspevanje vseh rastlin in sadežev, kakor tudi človek in žival, ki ga zopet dobta potom hrane v telo. Brez apna ni zdravja in rasti ter delasposobnosti. Pri prebavi žival in človek absorbira apno vedno v družbi s fosforjem, zato mora vsak živinorejec gledati na to, da je za prebavo potreben fosfor vedno v zadostni količini v krmi vsebovan. Če tega primanjkuje zemlji, ga moramo dodati z umetnim gnojem.

Vsa kislja zemljišča se dajo z apnom jako zboljšati. Predpogoj pa je, da jih osušimo z drenažiranjem, ako so močvirnata.

Splošno najboljši gnoj za travnike in njive je hlevski gnoj, gnojnica in stranišnik, ker vsebuje jako veliko dušika, ki je najvažnejši del hrane vsake rastline. Vso gnojnico na polje in na travnike! Naj se nobena gnojnica ne razlija po jarkih, ampak jo treba skrbno hraniti v gnojničnih jamah in od tu ob vlažnem vremenu razvoziti po polju! Potem bo dosti krme.

Janko

Škrlup na sadju

Ako ne bi bilo sadja, bi v preteklih letih nekatera kmečka gospodarstva ne mogla shajati. Saj se glavni dohodki pri našem kmetijstvu bili v prodaji lesa, živine, mleka in mlečnih izdelkov ter sadja in raznih sadnih izdelkov.

Kakovost sadja pri tem v zadnjih letih ni bila pri prodaji ravno tako važna. Zaradi pomanjkanja sadja je bilo mogoče razmeroma za dobro ceno prodati vsako sadje.

Časi pa se spreminjajo in že v zadnjem letu se je gospodarski položaj zelo izpremenil. Zelo verjetno tudi ni več daleč čas, ko bo mogoče prodati le po in zdravo sadje, spet bo treba mnogo bolj paziti na kakovost pri sadju. S tem moramo računati že v letošnji jeseni.

Na boljšo kakovost sadja moremo znatno vplivati še v mesecu avgustu s poznim škropljenjem proti škrlupu. To škropljenje prepreči, da se ne morejo razviti pri sadju, ko je pozneje vskladščeno, velike lise. To škropljenje pa tudi prepreči, da se ne more razviti na sadnih plodovih škrlup.

Iz onih časov, ko je bilo še mnogo sadja na trgu in je bilo treba za dobro ceno tudi kakovostno dobro sadje, iz teh časov ve še vsak, kaj je pomenilo pri prodaji lepo čisto, gladko sadje in kako je bilo mogoče le z veliko težavo prodati škrlupavo sadje.

Nikdo pa ne bo hotel prodajati svojega sadja po nizki ceni, ako mu je mogoče z razmeroma malimi stroški prodati to sadje kot prvovrstno. Eden glavnih pripomočkov pa je škropljenje proti škrlupu; to pa je važno predvsem pri raznih zimskih sortah jabolk in hrušk, ker bo ravno te treba po obiranju imeti še dolgo na skladišču.

Seveda pa je jasno, da bomo morali pri tem poznem poletnem škropljenju paziti na to, da ne bomo uporabljali strupenih škropiv. Saj sadje včasih kmalu po škropljenju že obiramo in takoj prodamo.

Pri tem škropljenju je posebno važno tudi to, da je škropivo zelo fino razpršeno, da ne škropimo s curkom. Škropivo naj kot lahna rosa pokrije plode, ker so v poznem poletju le še samo plodi občutljivi proti škrlupu, ne pa listi.

Za škropljenje koncem julija do konca meseca avgusta imamo na razpolago tale škropiva:

1. Žvepleno-apneno brozgo v 2-odstotni raztopini, torej 2 kg na 10 litrov vode.

2. Dvojno močno žvepleno-apneno brozgo v 1,25-odstotni raztopini, torej 1,25 kg na 100 litrov vode.

3. Trojno močno žvepleno-apneno brozgo v 0,75-odstotni raztopini, torej ¾ kg na 100 litrov vode.

4. Razna žveplena sredstva v odgovarjajoči raztopini. Pri nakupu in uporabi teh sredstev moramo še posebej paziti, da tem sredstvom ni primešan arzen.

5. Bakreno-apneno brozgo v ¼-odstotni raztopini, torej ¼ kg na 100 litrov vode; tej raztopini primešamo ¼ kg gašenega apna.

6. Razne bakrene preparate v odgovarjajoči raztopini.

Pri poletnih, torej pri ranih in pa pri jesenskih sortah sadja je bolj priporočljivo uporabljati razna žveplena sredstva, ker ne povzročajo raznih vidnih madežev na sadju.

Pri zimskem sadju to ni tako važno, ker tudi taki madeži in take lise pri vskladščanju sadja polagoma izginejo.

Ponovno pa pri tem opozarjamo, da za to škropljenje v poznem poletju ne smemo uporabljati raznih sredstev, katerih sestavin ne poznamo natančno, ker ta sredstva navadno vsebujejo arzen, ki je nevaren strup!

Opisano škropljenje je prvi korak k temu, da bomo res pridelali in zato tudi prodajali kakovostno prvovrstno sadje.

Gobe

V času, ko vprašanje prehrane še ni za dovoljlo rešeno in ko še vedno prunanjkuje živili, so gobe v gospodinjstvu zelo dobrodošle.

Posušene gobe, ki smo jih predvsem v zimskem času veselili, imajo veliko hranilno vrednost in nikakor ne zaostajajo za kruhom; sveže gobe imajo v sebi veliko vode. Shraniti se dajo le, če jih zrežemo in posušimo, ali še prav mlade vložimo v kis. Da gobe kljub njihovi okusnosti in običajno nizki ceni le sorazmerno redko pridejo na mizo, je vzrok v tem, da večina ljudi ne zna razločevati med strupenimi in užitenimi gobami. Zastrupljenje z gobami je zelo nevarno in včasih nastopi smrt že po nekaj urah. S pomočjo dobrih slik in osebnega navodila večjih oseb se lahko vsakdo seznani z užitenimi in strupenimi vrstami. V nekaterih mestih so določene osebe za to, da pregledujejo poleg drugih živil tudi gobe, ki jih prinašajo ljudje na trg. Ta pregled je gotovo zelo umesten. Še več strokovnjakov za ugotavljanje gob pa je na deželi. Ti so vedno pripravljeni pomagati njim, ki se na svoje presojanje ne morejo znesti.

Zelo koristno bi bilo, da bi šolska mladina pod vodstvom svojih učiteljev napravljala izlete v gozd in se pri tem seznanjala z gobami in različnimi jagodami. Taki izleti bi na mladino gotovo zelo ugodno vplivali in vzbujali v njej že zgodaj čut za opazovanje narave.

PREHRANA NEMCEV

Posebna komisija za prehrano je sporočila ministrstvu ameriške vojske, da se mora dnevno povprečje kalorij, ki jih prejema nekmetstvo prebivalstvo, povišati, če se hoče doseči največjo proizvodno zmogljivost dežele, kar bo tudi v prid evropski obnovi.

Ministrstvo ameriške vojske je pred dnevi objavilo zaključke komisije, ki je sestavljena iz ameriških in britanskih zdravnikov. Iz tega poročila je razvidno, da je v juniju bilo dnevno povprečje kalorij Nemcev, ki bivajo v nekmetijskih predelih bivših, 2200 kalorij. Dnevna prehrana bi pa morala obstojati za vsako osebo najmanj iz 2540 kalorij.

GOSPODARSKE POTREBE ZAHODNE NEMČIJE

Približno en mesec se že muči v Združenih državah načelnik prehranjevalne uprave bicone Nemčije dr. Hans Schlange-Schoenigen, ki je došel v Ameriko na razpravljanje o prehranjevalnih potrebah zahodne Nemčije in o gospodarskih problemih svoje države. Dr. Schlange-Schoenigena pričakujejo zdaj v Washingtonu na vrnitvi s krožnega potovanja po poljedelskih pokrajinah ameriškega Srednjega zahoda. Sestal se je tudi s člani Mednarodnega najnostnega prehranjevalnega odbora, katerim je izrazil svojo zahvalo za priliko, ki jo je imel, da je v imenu nemškega naroda lahko razpravljal z njimi o gospodarskih in prehranjevalnih potrebah svoje dežele. Dr. Schlange-Schoenigen je tudi izrazil upanje, da bo Nemčija lahko zavzela kmalu spet svoje mesto kot članica rojbine narodov.

Penicilin bo povečal proizvodnjo mleka

Iz Velike Britanije so poslali po zračni poti v Novo Zelandijo penicilin, da z njim povečajo proizvodnjo mleka.

Merodajne oblasti v Novi Zelandiji delajo poizkuse s penicilinom. Uporabljajo ga za zdravljenje živine in prav tako upajo, da se jim bo posrečilo z njim povečati proizvodnjo mleka.

VRNITEV IMETJA, ZAPLENJENEGA MED VOJNO NA DALJNEM VZHODU

Komisija za Daljni vzhod je odredila takojšnji sprejem ukrepov, s katerimi bodo vrnili zavezniškim državam dobrine, ki so jih zaplenili Japonci v dobi zasedbe. Zadevna navodila so že poslali vrhovnemu poveljniku zavezniških sil na Japonskem.

Glede podrobnosti ukrepov v zvezi z vrnitvijo dobrin je komisija izjavila, da bo treba vrnitev industrijskih strojev in transportnih sredstev odložiti za toliko, dokler ne bodo ti več potrebni za varnost zasedbenih sil. Glede ladij, ki so jih zaplenili Japonci, je komisija določila, da bo treba vse te ladje na osnovi zahteve zainteresiranih držav, če bo to možno, popraviti v japonskih ladjedelnicah na stroške japonske vlade.

Izkupiček likvidacije svojih, ki jih ne bo nihče zahteval zase, pa bo šel v korist fonda, katerega bodo razdelili med vlade Avstralije, Kitajske, Francije, Indije, Nizozemske, Filipinov in Velike Britanije.

Novo leto v čebelnjaku

Veseli se čebelar v vigradi, ko opazi v panju prve trote; znak je to novega življenja. Ti troti so sedaj proti jeseni nepotrebni; žalostno sedijo zadaj v panju in čakajo, da jih čebele delavke izzirajo iz panja. Pred panjem nato žalostno čakajo, da poginejo brez hrane. To je za čebelarja znak, da je tu jesen, da je treba panje pregledati.

Koncem meseca avgusta je konec čebelarjevega leta in pred vstopom v novo leto je treba vse čebelne družine temeljito pregledati. Pregledati je treba, kako je z matico, kakšna je zaloge, kakšno satje, kako je urejeno prezimovališče, kakšna in kolika je zaloge.

»Kakor si postelješ, tako boš ležal,« ta pregovor velja še prav posebno za čebelarja koncem avgusta, ko polaga temelj za novo leto.

Čebelna paša je ta mesec končana in zato tudi matica preneha zalegati. Krog, v katerem zalega matica, je vedno ožji, zato pa je tudi število čebel v panju vedno manjše, ker stare čebele odmirajo, mladih pa je vedno manj.

Še enkrat moramo zato matico nekoliko podžgati, da začne z večjim zaleganjem, saj bodo samo te čebele, ki se zdaj izležejo, prezimile. Zato začnemo s krmiljenjem, vsak drugi dan damo četrto litra strdene raztopine (1 del strdi na 1 del vode). Čebelarji, ki so sredi ajdove paše ali ki prevajajo v ajdovo pašo, seveda ne bodo sedaj krmili, ker jim to nadomesti ajdova paša.

Pri pregledu moramo upoštevati:

1. Ako je le mogoče, naj prezimijo le mlade matice; tri- ali celo štiriletne matice naj bodo izjema.

2. Znak zdrave in močne čebelne družine je, ako je zalega v vališču enotna, brez praznih mest, satje tudi enotno, s pokrito in odprto zalego.

3. Satje v panjih naj ne bo prestaro in črno. V prezimovališču naj ne bo satja, v katerem še ni bilo zaloge; tudi naj ne bo tu nepopolnih satnic. Vse tako satje pred

krmiljenjem nadomestimo s popolnim in takim, v katerem je bila vsaj že enkrat zalega. Le tako dobimo pravilno vališče.

4. Količina zaloge za zimo se ravna po jakosti čebelne družine. Za srednjemočno družino je potrebno 7—8 kg strdi. Priporočljivo je, da se ne odvezamo vseh strdenih satov, ampak pustimo vsaj 3—4 kg lastne strdi vsaki družini. To je nekaka železna rezerva. Ostanek pa nadomestimo s sladkorno raztopino v razmerju 3:2 (n. pr. 3 kg sladkorja na 2 l vode).

Pri tem pa moramo vedeti, da gozdna strd ni primerna hrana za zimo, ker morejo dobiti v vigradi čebele grižo, ako ne morejo pravočasno izleteti. Zato pri gozdni strdi damo vsaj dve tretjini zaloge za zimo s sladkorno raztopino. Zalogo za zimo pa moramo dati seveda pravočasno, da jo morejo čebele še predelati in prekriti.

Koncem avgusta izpraznimo oziroma odvezamo tudi medišča. Priporočljivo je, da vsako družino ohranimo vsaj en poln sat kot železno rezervo.

5. Prezimijo naj le močne družine. Slabiše združimo z močnimi družinami. Ne združujemo slabičev s slabiči, ker: Dvakrat nič je še vedno nič!

6. Prezimujejo čebele tam, kjer so se izlegle zadnje čebele. Pred krmiljenjem zato vališče zožimo, da se krma po nepotrebnem ne troši.

7. Ko strd iztočimo, pregledamo satje. Kar je slabega, takoj izrežemo in pretopimo ali pa zamenjamo za satnice. Dobro satje pa shranimo v posebni omari. Da ne pridejo med to satje miši, molji in druge žuželke, satje v omari večkrat žveplamo.

8. Ker v jeseni tudi miši s polja prihajajo v bližino shramb in tudi v čebeljak, ga zavarujemo proti mišim s pastmi in s strupom (zelio-zrna).

Ako bomo na ta način ravnali s čebelami, smo lahko mirni in gotovi, da ne bomo razočarani spomladi, ko bomo zopet odpirali panje.

Kaj je v bistvu židovska država?

Če pričnemo proučevati novo izraelsko državo, najdemo mnogo stvari, ki jih ne moremo imenovati drugače kot »najnovejša nenormalnost«. In zares, povsod, kjer so živel židje, razen na Poljskem in v Ukrajini, so stremeli vedno za razvojem in napredkom. Njihovi otroci so bili v šolah med najboljšimi, govorili so mnogo jezikov, obiskovali v velikem številu visoke šole in bili vedno v prvih vrstah revolucionarnih gibanj ter veliki oznanjevalci internacionalizma. Zdaj se hočejo naenkrat vrniti k onemu jeziku, ki ga je kulturna zgodovina že skoro dva tisoč let štela k »mrtvim« jezikom. Največji in najspretnejši gospodarstveniki so se tudi odločili za življenje v skupnih kolonijah, kjer izgubi denar praktično skoro vso vrednost. Lahko bi rekli, da se je pričel državni stroj nove izraelske države hitro vrteti nazaj, toda ta stroj je najmodernejši in dela z električno silo.

Če bi pričeli razmišljati socialna vprašanja Izraela, bi videli, da ima 50 odstotkov delavcev svoje starše, kateri se še vedno ukvarjajo s trgovino v Evropi. Oni računajo, da bodo otroci po njihovi smrti nadaljevali z njihovim delom.

Trenutno je opaziti v svetu velik dotok kmečkega prebivalstva v mesta. Kmečka mladina kaže veliko željo po študiranju in se posveča v večji meri intelektualnim (umstvenim) poklicem kot kmečkemu gospodarstvu. V Izraelu pa je ravno narobe: intelektualci so srečni, če lahko postanejo kmetje in jim je tako omogočeno skromno vaško življenje. Tudi trgovci radi zapuščajo svoje trgovine in postajajo preprosti delavci. Vsi ti židje, ki so bili največji internacionalisti, intelektualci in revolucionarji takrat, ko so živeli še v drugih državah, stoje danes na čelu pokreta, ki stremi za povratkom v staro židovsko življenje, kot ga zahteva njihova vera.

Veliko vlogo v Izraelu igra trenutno Glavni odbor za delo, ki ga imenujejo Histadruth. Ta odbor je predstavnik vseh delavcev in bi ga lahko nazvali delavski sindikat, čeprav je popolnoma različen od sindikatov, kot jih poznamo mi.

Židovski sindikat Histadruth ni samo odbor. To je neka vrsta vere in nastavljenosti. Histadrutha so obenem tudi neke vrste duhovniki. Histadruth ne ščiti samo svojih delavcev, temveč je istočasno tudi delodajalec. Nad 75% delavcev je včlanjenih v Histadruthu, kar predstavlja nad polovico celotnega prebivalstva izraelske države. Ta polovica je tudi resnični vladar Izraela. Ona diktira svoje želje tudi drugi polovici, ki je brez kake posebnosti in značaja. Vse nadzira Histadruth, ki je istočasno gospodarski proizvajalec, lastnik vseh prometnih in transportnih sredstev, lastnik bank in tovarn, vsega tiska in celotne trgovine.

Največja delavnost Histadrutha je v gospodarskih združenjih. On ima monopol nad prevozi in skoro vsi avtobusi, ki vozijo po Sveti deželi, pripadajo Histadruthu. Histadruthovo podjetje za gradnjo »Solel«

Boneh« je eno največjih na celem Bližnjem vzhodu.

Režim, ki vlada v Izraelu, ne moremo označiti kot socialistični, niti komunistični ali kapitalistični, pa tudi ne sindikalni, temveč je nekaj svojstvenega in posebnega, prav tako kot je tudi država in njena notranja ureditev. V njej ni aristokratov in proletarcev, ne delavcev in kmetov. Delitev dela je bila narejena precizno in mojstrsko.

Čuden je pogled na te moderne Evropejce, ki so odšli v Palestino in postali tam delavci in kmetje. Kako bo bodočnost te nove države, ki je tako neobičajno sestavljena? To nam bo pokazala bodočnost! A. K.

Ameriški učenjak proučuje spanje

Učenjaki Združenih držav so že pred daljšim časom posvetili svoj trud študijem o funkciji, ki jo vrši spanje v organizmu iz biološkega, kliničnega in psihološkega vidika. Najbolj se je poglobil v skrivnosti Morfejevega darila dr. Nathaniel Kleitman, načelnik hipnološkega oddelka chikaške univerze.

Potrpežljivi Kleitmanovi študiji, ki jih je vršil skozi 25 let, so ovrgli razne zelo razširjene predsodke, kot n. pr. predsodek, da škoduje gibanje v spanju nočnemu počitku. Kleitman je dokazal, da menja človek v spanju normalno položaj 20 do 45 krat tekom noči in da to odgovarja potrebi organizma samega, katerega deli imajo vsi potrebo počitka. Nadalje je ugotovil, da se lahko spremeni štirindvajseturni kolobar za spanje in bdenje. Z raznimi poizkusi, ki jih je izvršil sam v popolni temi, je Kleitman ugotovil, da se lahko organizem izvrsti

no privadi kolobarju 21 ali 28 ur in da torej kolobar 24 ur ne sloni na fiziološki potrebi počitka.

Po Kleitmanovih ugotovitvah se razvoj usipavanja in zbuditve razvija v šestih fazah. Predno zaspimo, najpreje popušča utrip, bitje srca in drugi fiziološki procesi, nato se umiri pet čutov do popolnega prenehanja delovanja in to v sledečem redu: vid, okus, vonj, sluh (le deloma), čut. Pri zbujanju se ta proces vrši ravno obratno.

Dejstvo da sluh med spanjem nikdar ne izgine popolnoma, je že pred mnogimi leti dalo misliti na možnost zdravljenja in učenja med spanjem. Aldous je v romanu »No vi svet« izdelal pravcato fantastično, toda učinkovito teorijo o »hipnopediji«. Sedaj so pa povzeli to načelo na znanstvenem polju. Prof. Charles B. Elliot, docent psihologije na univerzi Severne Caroline, in Max Sherover, predsednik Linguaphone-zavoda, sta v zadnjih dveh letih izvedla s pomočjo 40 študentov vrsto poizkusov in sta na podlagi tega izjavila, da sta prepričana, da se med spanjem lahko poučujejo tuji jeziki, naštevanki, kemične formule, Morsejevi znaki in druge snovi, ki zahtevajo mnemotehnični napor. Tako je n. pr. en poizkus obstajal v tem, da so v bližini spečega postavili fonograf, ki je spečemu prišepetoval tuje besede v uho. Ko se je zbudil, so dali študentu seznam istih besed, da se jih nauči na pamet, nakar so ugotovili, da mu je to uspelo v neverjetno krajšem času kot normalno. V bodočem letu bodo izvršili poizkuse v tem smislu v velikem obsegu s študenti državnega Collegea v Pennsylvaniji.

Sherover, ki je iznašel mnogo instrumentov za hipnološke kontrole, je pripravljen nadalje izvesti poizkuse z napravo svoje lastne iznajdbe, ki se namesti v blazino duševno bolnih in ki šepne na uho spečih pomirjujoče besede. Take poizkuse bodo izvedli tudi v nekaterih psihiatričnih klinikah raznih držav.

Nagradna črtica

POVŠETOVA PEPCA PA PISKARJEVE PRESTE

(Prva poljubna povest Piškurjevega Pankracija)

Prav poredko pripelje pot Povšetovo Pepco, postrežnico predsednika Poljanske poljedelske posojilnice, proti prodajalni parne pekarne Piskar.

Pozno popoldne pride, postoji pred prodajalno pa prebere pravkar prilepljen prav prikupljiv plakat:

»Parna pekarna Piskar prodaja prvovrstne posoljene preste po petdeset par.«

»Pa poizkusimo«, pravi Pepca pa pobara poslovdjo pred pragom prodajalne: »Pravite, prosim, petdeset prvovrstnih prest pa pošljite paket priporočeno po povzetju predsedniku Poljanske poljedelske posojilnice Pavlu Petrnelu, Poljane pri Preddvoru, poštni predal pet.«

»Prav,« pravi poslovdja, »precej pripravim paket, pa pošljem po pošti. Pozdravite, prosim, prav prsrčno predsednika Petrnela pa poljanske prijatelje. Pa prav prijetno potovanje, Pepca!«

Pepca prijazno pozdravi poslovdjo, poki ma prijateljsko prodajalkam pa pohiti proti postaji.

*

Pripis: Potom predstoječega pisateljskega prispevka poskuša Piškurjev Pankracij prvič pridobiti priznanje prijateljev poljudnih povesti.

—p—

Opomba uredništva: Kdor ugotovi posebnosti te črtice, naj nam isto sporoči. Eno izmed pravih rešitev bomo izžrebali in nagradili z lepo slovensko knjigo.

UREDNIŠTVO

»KOROŠKE KRONIKE«

ZENSKI KOTICEK:

Najmočnejša „dikta tuza“ na svetu

Prvo polovico sedanjega stoletja bi po pravici lahko nazvali obdobje diktatur. Diktatura v Nemčiji, diktatura v Italiji, diktatura v Rusiji. Oni, ki jemljejo stvari lahkomišelnost, bi upravičeno lahko dejali, da je »diktatura v modi«. In vendar je moda najmočnejša od vseh diktatur.

Politična diktatura je začasna pojava. Ker smo prešli v dobo diktatur, moramo izpiti to čašo, ki je za nekatere zelo grenka, a drugim ugaja. Toda tudi ta doba bo prešla, kakor mine vse na svetu. Prišlo bo nekaj novega ali se bo vrnilo nekaj starega, za kar bodo ljudje mislili, da je novo. Nastale bodo zopet »ljudske« republike ali nasilstvo posameznih vladarjev, nastopila bo zopet borba za svobodo in prišlo novo razočaranje. Odkar obstaja svet, kar je že precej dolgo, še niso prenehali boji niti razrvane ideologije.

Vse to se tiče političnih režimov in diktatur. Kar pa se tiče najnovejše diktature od vseh — diktature mode — izgleda stvar povsem drugače. Odkar je ženska na svetu, je vedno hotela biti lepa in zato je gledala na modo.

Kdo si je izmislil prvo modo? Prav gotovo ne mati Eva, čeprav izgleda, da je bila lepa, kajti ta je nadvladala svojega moža. Toda moda obstaja, odkar živi ženska in njena želja, da bi ugajala. Kar pa je popolnoma nerazumljivo, je to, da so ženske po naravi velike revolucionarke, dokler so mlade, da rade nasprotujejo svojim očetom, možem in taščam. Kar pa se mode tiče, ni mogoče nič napraviti. Tukaj je treba edino le izpolniti njene ukaze in to na takšen način, ob katerem bi se vzradostilo srce vsakega prepričanega komuniste, kateremu je glavna zapoved, da uboga ukaze, ki so mu bili dani. Včasih se ženske v prvem trenutku zares protivijo in to jim daje čast. To smo videli sedaj, ko se je moda popolnoma spremenila in ženske se morajo iz lahkomišelnih bitij, za katere je bilo sploh težko dognati, kakšnega spola in

starosti so, vrniti v ona dolga krila, ki so vedno bila njihova moč in slabost. Čitali smo po časopisih protestna pisma, povečini od žensk-sportnic, slišali smo razburjene glasove. Toda čas je prešel in o tem se ne govori več. Žene so se uklonile ukazom svoje lastne diktature in sedaj celo s preziranjem gledajo na one poslednje elemente odpora.

Bliža se jesen in zima in zimska sezona za modo je po velikih mestih v polnem zagonu. Pripravlja se zimska moda. Kaj bo prinesla svojim zvestim pristašicam?

Nekaj časa se je govorilo v Parizu, da se bo moda vrnila v dobo 1925. leta, kar bi pomenilo, da bi imela obleka dolg život, da bi nosile pas zelo nizko, obleka pa bi izgledala kakor nočna srčja. Žene so povečini zadržale, ko so slišale takšno vest. Vedele so, da se bo treba pokoriti, če pride ukaz, toda vsaka je molila k svojemu Bogu, da bi do tega ne prišlo. In sedaj prihajajo boljše vesti iz Pariza: do tega zadnjega ne bo prišlo. Pas bo ostal na svojem mestu, dolgo krilo prav tako. Edino, kar se bo spremenilo, je širina krila. Modni zakonodajalci so spoznali, da je preveč enostavno napraviti lepo široko krilo, v katerem izgleda vsaka ženska kot baletka. Zato je bilo sklenjeno, da naj bo krilo mnogo bolj komplicirano. Krilo bo mnogo ožje, toda drapirano ali izrezano ali sploh takšno, da ga bo težko napraviti in nositi. Toda lepo bo in zato ni nobenega dvoma, da ga bodo ženske rade nosile.

Ne smemo pozabiti, da »večna diktatura mode, za razliko od »minljivih« političnih diktatur, ne obljublja svojim pripadnicam kakšnega olajšanja življenja. Ravno nasprotno. Včasih jim napravi življenje povsem nemogoče in niti ne skriva, temveč jim govori naravnost v oči. In pripadnice ali bolj rečeno sužnje, četudi se morda preplašijo v prvem trenutku, najdejo takoj dovolj poguma, da izpolnijo njene ukaze.

C.

Za preprečenje delovnih nesreč

Ameriško ministrstvo dela izdeluje načrtovanje predsednika Trumana načrt za preprečenje delovnih nezgod v industriji.

Predsednik Truman je glede tega izjavil, da morajo združiti vsi zainteresirani, to je delodajalci, delavci, zasebne organizacije za socialno skrbstvo, državne in pokrajinske oblasti svoje napore za doseg tega cilja. Zahteval je od ministrstva dela, da skliče državni kongres vseh zainteresiranih skupin, ki naj izdela splošni načrt. Ta državni kongres za preprečenje nezgod se bo vršil v Washingtonu od 27. do 29. septembra, njegov glavni smoter bo vzporeditev dejavnosti vseh zainteresiranih glede izvajanja varnostnih predpisov.

V sodelovanju med vlado, delodajalci in delavci so bili na tem polju že doseženi veliki uspehi tudi med vojno, ko je proizvodnja zavzela izjemen obseg. Tako se je leta 1944 število nesreč zmanjšalo za osem odstotkov in 1945 še za deset odstotkov. Kampanja zoper nesreče osredotočuje svoje napore zlasti na mala podjetja, kajti ravno v malih delavnicah, ki zaposlujejo omejeno število delavcev, se dogaja največje število nesreč. Tako je v letu 1947 pri dveh milijonih registriranih nesreč odpadlo na manjša podjetja 70%.

Urad za delovne pogoje je izdal zvezek, ki vsebuje glavne varnostne predpise, ki se tičejo vseh delavcev industrije in ki objasnjujejo razna vprašanja preprečenja nezgod, kot so to vse zaščite, snaga, ravnanje s stroji, prva pomoč itd. V načrtu so nadaljni slični zvezki. (USIS)

Inozemski štipendisti v Združenih državah

Skupina 32 francoskih, češkoslovaških, norveških, angleških, madžarskih, nizozemskih, estonskih, grških in sirijskih študentov, ki so imeli študijske štipendije American Field Service, je končalo svoje enoletno bivanje v Združenih državah z izletom po vsej državi. Ta izlet je trajal 24 dni, prevozili so 8800 km z avtobusi; načrt potovanja so posebej proučili ter je isto pokazalo študentom najbolj zanimive kraje iz zgodovinskega in turističnega vidika in nekatere najvažnejše industrijske centre. Pri odhodu iz New Yorka jih je pozdravil general Eisenhower, zdaj predsednik kolumbijske univerze. Na svojem potu so si ogledali slapove Niagare, jeklarne v Gary, Indiana, Chicago, Colorado, Texas, industrijsko mesto Birmingham, Williamsburg v Virginiji — ki ima še docela izgled iz dobe kolonizacije — in Washington. V vseh krajih so bili gostje American Field Service, organizacije, ki ima štirinast prostovoljnih ambulant iz dveh svetovnih vojn in ki od leta 1918 dalje podeljuje inozemskim študentom štipendije.

Izpod domače lipe

DOB PRI ŽVABEKU

V enem zadnjih dopisov smo napisali, kako ganljivo je bilo, ko so vse tri neveste takoj po poroki obiskale bolno Mežnarjevo Julko. Danes pa moramo napisati, da smo jo položili v ponedeljek 19. julija k večnemu počitku. Bila je znana daleč okrog in pogreb je pokazal, koliko znanec in prijatelj je imela.

Najbolj znana je bila kot organistinja in cerkvena pevka. Povsod, kjer je bila kakšna cerkvena slovesnost, je igrala in prepevala v čast božjo, največ pa je prepevala v domači cerkvi sv. Boštjana v Dobu. Ko so začeli po naših cerkvah uvajati cerkveno petje, ga je pospeševala z vso vne- mo. Pa tudi za narodne pesmi je bila na- vdušena in je drugim pripravila marsika- tero veselo urico s prepevanjem narodnih pesmi. Težko in dolgo bolna je vdano in potrpežljivo prenašala. Osebo je bila do- bra in blaga duša. Marsikdo jo bo težko pogrešal. Naj v miru počiva in naj nam ostane vzgled za naše življenje!

Neizprosna smrt nam je pobrala tudi Ka- naufovo mater, Resnik Antonijo. Pokojna je bila rojena v Slovenjgradu in je od tam pred več desetletji prišla k nam v Dob. Bi- la je že več let vdova in je morala skoraj vsa gospodarska dela sama opravljati, tako da je več delala kot vsak mož. Radi tega je bila zadnje čase že čisto izčrpana. Tudi ona je bila vzor pobožne in vdane krščan- ske duše. Če je kdaj zbolela, je ponavljala svetopisemske besede trpinca Joba: Bog je dal, Bog bo vzel. Pred kratkim je zopet resno zbolela in je šla iskat zdravlja v celov- ško bolnišnico. Toda zaradi prevelike tele- sne izčrpanosti ni bilo več pomoči. Mirno je zaspala v Gospodu, h kateremu je odšla po plačilo za prestano trpljenje. Žalujemo naše iskreno sožalje!

Drugače pri nas ni kaj posebnega. Pri- dno nabiramo jagode, črnice in gobe. Tem našim dobravam bi morali peti hvalnice. Leto in dan nam dajejo dobrine: drva, ste- ljo, gradbeni les, črnice, jagode, gobe, zdravilna zelišča, divjačina in dober zrak.

Že dalj časa se bavimo z mislijo, da bi naredili umetno jezero pod vasjo. Pa ne, da bi privabljali letoviščarje, ampak da bi v tem jezeru gojili ribe, saj potok, ki teče pod vasjo, je bogat na ribah, zlasti na po- strveh.

Potrebna bi bila tudi občinska ubožnica, da bi stari ljudje, ki nimajo nikogar, dobili na stara leta zavetišče. Nekateri pravijo, da bi bila res potrebna, ker stalne dajatve za cesto utegnejo tega ali onega spraviti v ubožnico.

Olimpijske igre v Londonu so tako vpli- vale na nas, da smo tudi pri nas že začeli z »boksanjem«. Sicer so to šele prvi za- četki, toda kaže, da imamo ljudi, ki kažejo veliki talent za to stvar. Toda boksanja ne mislimo uvesti kot športno panogo, ampak kot semopomoč pri reševanju gospodarskih

vprašanj. Če na primer ne dobiš dovoljenja za gradnjo ali kaj drugega, narediš v ura- du nekaj boksarskih parad in pokažeš, da se dá taka stvar tudi drugače rešiti. No, mi že razumemo, kako »se takim stvarim streže«!

MELVIČE

V nedeljo 8. avgusta smo obhajali naš vsakoletni »žegen«, obenem pa tudi štiri- desetletnico mašniškega posvečenja naše- ga gospoda župnika Franca Mikule. Naj- prej jim je domači cerkveni pevski zbor zapel pred župniščem pesem: »Zadoni nam, zadoni...«

Nato jim je cerkveni ključar voščil vse najboljše k njihovem jubileju. Posebno lepo so nastopila mlada dekleta in fantje, ki so jim v deklamacijah izrazili željo, da bi dočakali v naši sredi še zlato mašo, kar je želja vse naše fare. Nato je sledil spre- vod v cerkev, kjer so imeli brški gospod župnik slavnostno pridigo, po kateri je pevski zbor zapel pesem: »Slavljenec naš, bodi pozdravljen!«

Med streljanjem možnarjev je sledila slavnostna služba božja, pri kateri so na- šemu slavljenču asistirali še trije duhov- niki.

S tem je bila cerkvena slovesnost kon- čana in se je začela druga, kakor navadno na vsako »žegnanje«, s slovensko pesmijo pod lipo. Popoldne smo imeli poroko Inja- kove Hance katero si je izbral za družico g. Mörtil, uslužbenec okrajnega glavarstva. Voščimo jima obilo sreče v novem stanu!

ŽELEZNA KAPLA

Pretekla nedelja je bila pri nas kar ži- vahna. Žegnanje pri Devici Mariji v Trnju je privabilo mlado in staro od blizu in da- leč. Kar jih ni pripeljal »Fiki« tam od ce- lovške strani, so pa prišli s kolesi ali peš. Slednjih je bilo seveda največ. Vreme je bilo lepo in zlasti naše gore v ozadju s Ko- šuto so bile lepe kot malokdaj. Po maši smo nekateri šli na prireditev, igrali so »Miklovo lipo«, večina je pa iskala po du- ševnem okrepilu spričo popoldanske ure kak prijeten kotiček v eni izmed naših prija- znih gostiln, ki so za to nedeljo pač poskr- bele, da je bilo vsega dovolj. Komur so pa bile te le pretresne in mu je bilo v njih le prevroče, čeprav v naši dolini pravzaprav nikoli ni vroče, če jo primerjamo s celov- škimi prahom, so pa zavili malo navkreber recimo k Brunnerju na Lobnik, ki je za naše razmere nekakšna Osojščica, seveda z to razliko, da se ti ni treba voziti z vzpe- njačo, ki za slabe želoce ni vedno dobra. Tukaš so domači godci igrali poskočne in mladina je plesala na plesnem podu, ki pa leži tako drzno v višini kot orlovo gnezdo. In ograjen je, ker bi se navsezadnje komu, ki nima preveč razvitega čuta za ravnote- žje, utegnulo še v glavi zvrzeti. Toda zrak tukaš gori in lep razgled, to dvojje je nekaj posebnega. Naša ljuba Kapla leži spodaj

V nedeljo 15. avgusta je bil v Celovcu nekaj kmečki dan, ki ga je priredila av- strijska kmečka zveza. Tega kmečkega zborovanja se je udeležil tudi zvezni mi- nistrski predsednik dr. ing. Figl, kmetijski minister Kraus, minister Schumy ter drža- vni tajnik Graf. Na zborovanje je prišlo iz raznih krajev okrog 30.000 ljudi. Do- poldne je bilo zborovanje na Novem trgu, zvečer je bilo pa »žegnanje« na dvorišču deželne hiše.

Ko so prišli ljudje že na zborovanje, so si ogledali še razstavo in je bil ta dan obisk največji v vseh dneh razstave. Treba je bilo tudi pohiteti, ker to je bila takorekoč zadnja prilika, ker je razstava trajala sa- mo še do torka 17. avgusta. Ob delavnikih pa na kmetih ni časa, da bi človek hodil okrog. V torek je bilo razstave konec. Raz- stavljalci so začeli pospravljati in prostori bodo kmalu prazni. Ostal bo samo še zaba- vni prostor do 22. avgusta. Razstavo je ob- skalo okrog 110.000 ljudi. Za stotisočega obiskovalca je bil dobiček in sicer sani. Te je dobila neka ženska, ki pa noče, da bi bila imenovana.

Življenje na živilskem trgu je še nekam živahno, čeprav ni videti kakšnih posebnih dobrot. Jabolk je precej in so po 2.40 do 4.40 kilogram. Kakršne vrste pač so. Iz Italije so prišle sveže slive in so po 5.20 šil. kilogram. Paradižnikov je precej, in so se pocenili ter stane kilogram 2 šil. Še bolj so se pocenile kumare, ki stanejo 1 šil. kilogram. Domače sveže zelje je po 2 šil. kilogram. Črnih jagod je precej. So zelo lepe in zrele ter stanejo 2.50 šil. liter. Do- mače čebule je tudi precej in sicer 3.20 šil. kilogram. Novost so brusnice, ki stanejo 6 šil. kilogram. Zelo malo pa je stročjega fižola. Letos je slabo obrodil in še tisti, ki je, je slab in trd. Kilogram stane 2 šil. Tudi solate je bolj malo in stane kilogram

stisnjena kot ovčja čreda. Zelene košenine, ki pa so na srečo zelo strme, tako da se nam v prihodnji zimi celovških smučarjev ni treba bati, — vodijo kot zelene zavese prav do bistrre Bele, ki prihiti tam gori od Jezerskega.

Kar nas je bilo pa starejših, smo posedli pred hišo, reševali v zraku vi- seča vprašanja ter jih večino pustili nere- šena.

2.60 šil. Podoželani so prinesli tudi nekaj robidnic in stane liter 4 šil. Letos je bila letina za zelenjavo še kar dobra in nismo vezani tako na uvoz.

Ker smo že pri tem, kako se želoecu streže, naj omenimo še to, da se ljudje ze- lo razburjajo zaradi sladkorja, ki nikoli ni pravočasno oklican, dočim ga dobiš po trgovinah po višjih cenah kolikor hočeš. Gospodinje godrnjajo, posebno sedaj, ko je čas za vkuhanje. Pa je res čudno s tem sladkorjem. Menda tudi za sladkor velja pregovor: za malo denarja, malo muzike. Res je, da »prihranjeno ni snedeno«, kakor so nas naša mati večkrat učili, toda pri sladkorju bi pa ta star pregovor lahko opustili.

Sedaj pa pojdemo od kalorij na druge stvari, ki so prebivalstvu prav tako potre- bne. Kar nas stanuje v zahodnem delu me- stav, v takozvani »Kanalaltersiedlung«, bi želeli, da se ta »pomakne« do srede mesta. Zveza je tako slaba z mestom, da strgaš precej podplatov več, kakor jih pa dobiš na »Bezugschein«. Ni nobene zveze, razen tramvajske. Do tramvaja je pa daleč in je precej vseeno, ali greš peš v mesto ali pa do tramvaja. Ali bi ne bilo mogoče, da bi mestna občina storila nekaj. Saj naselje je veliko in ravno malemu človeku bi bilo s tem veliko pomagano. Toda jo, kadar je slabo vreme in pozimi. Po cestah so tako velike luže, da enostavno ne moreš čez. Če ne znaš plavati, je boljše, da se obrneš in greš v mestu v hotel spat. Poleg tega je bila v starih časih, ko električne luči še ni- so poznali. Po cestah vlada popolna egip- tovska tema in preden prideš do stanova- nja, stopiš vsaj desetkrat v lužo, če ni tako velika, da sploh čez ne moreš. Kar nas sta- nuje v tem delu mesta, čakamo za jesen ko bo zopet slabo vreme, da bomo dobili od mestne občine podmornice, sicer ne bomo mogli zvečer domov. Pa tudi sicer je mesto precej zapuščeno in prav v Celovcu pogre- šamo tiste ljubkosti in privlačnosti, ki jo vidimo po drugih mestih. Vse se zdi nekam zanemarjeno in ni videti nobenega zname- nja, da bi se merodajni potrudili za olep- šanje mesta.

Zasebna podjetnost je glede tega veliko bolj živahna. Sedaj, ko je denar dobil tr- dnejšo podlago in veljavo, se razne tvrdke trudijo, da bi svoje lokale olepšale. Tako vidimo, da mnogi svoje lokale prenavljajo in se človek kar dobro počuti, ko stopi v tako prenovljen prostor.

Zanima nas, kakšno bo usoda mestnega gledališča, ki je preteklo leto zašlo v veli- ke težave. Kakor se sliši, bo v jeseni zopet začelo z delom, vendar pa njegova žalostna usoda še ni jasna. Vsi želimo in pričaku- jemo, da se bo vse prav rešilo. Pa je res žalostno, da je za druge stvari denar, za tako kulturno ustanovo pa ga ni najti.

Naša stara znanka, ura v župnijski cer- kvi je zopet zdrava. Popravili so jo in se- daj nam zopet naznanja ure in nas opozar- ja, da čas hiti in se več ne vrne. Dolgčas nam je bil po njej in smo veseli, da je zo- pet zdrava.

MAUSER KAREL:

KAPLAN KLEMEN

ROMAN

(Nadaljevanje)

23.

Vsakemu je škof dejal: Še je čas. Kdor misli, da mu bo breme pretežko, naj se vrne.

Tudi Klemenu je rekel.

Še je čas.

Od jutri naprej ga ne bo več. Jutri bo privezan na Cerkev za vselej.

Kako bi človek ne mislil v taki noči? Po tolikih letih priti do prve stopnice, s katere je mogoče iti samo naprej.

Klemen misli na dom. Na brata in sestre, na očeta in na mater. Jutri bo prestriženo poslednje vlakno, ki ga je po človeško privezovalo na rodno kraj. Od jutri naprej bo služabnik Cerkev, prišel bo škofu.

Kaj vse je bilo v teh letih! Prečute noči in boji, iskanje in tavanje, vse se je gro- madilo z neznano težo na šibka ramena. Jutri bo prostovoljno prevzel težke obvez- nosti. Dovolj je bilo časa za premislek, lah- ko bi ubral drugo pot, Jernejevo. A vzdr- žal je, posvetil človeka v sebi in jutri bo legla štola prek njegovega ramena. Samo preko ene, da ga ne stare teža, ki jo je is- kal, po kateri je hrepenel.

Njegovo ime bo z drugimi med prebrano s prižnici cele škofije:

Subdijakonot so sprejeli naslednji kleriki ljubljanske škofije:

... Klemen Gornik iz Krnice...

Čula ga bosta oče in mati, vsa župnija in

župniku Vencu se bo tresel glas.

Subdijakon Klemen Gornik.

Pevski zbor se bo pričel učiti novomašno pesem, nekdo bo naročil novomašni križ, po celj fari bo nemir in pričakovanje.

Vse to roji po Klemenovi glavi.

Dolgo v noč drsajo copate po hodnikih. Semenišče se ne more prav umiriti.

Klemenov spanec je tanek, bolj podoben bedenju.

Jutri bo praznični dan.

*

Semenišče je bilo navsezgodaj živahno. Nemir je valovil po vseh hodnikih, po vseh sobicah. Pripravniki za subdijakonot so od- hajali v stolnico.

Klemen je počasi stopal po stopnicah. Miren je bil kakor voda v globoki krnici.

Ljudi v stolnici je bilo veliko. Klemen je z očmi spolzel prek glav in iskal za znani- mi obrazy. Nikogar ni bilo. Videl je samo Moškajevo mater, ki je brisala solze.

Začeli so z obredi. Ko je legla štola prek rame, se je Klemen šele prav zavedel.

V dolgi albi, s štolo preko ramena stoji pred oltarjem.

Subdijakon. Služabnik Cerkev in ljudi.

Proti volji se mu rosé oči. Globoka sila ga vsega prevzema. Zdi se mu, da je prišel čez globok gozd na svetlo jaso.

Sveče goriyo na oltarju, ljudje valové po klopih in v cerkvi leži velika skrivnost, mnogim nerazumljiva.

Mladi ljudje so stopili na samotni otok, pustili svojo mladost, vse radosti in v tem trenutku zadeli križ, ki ga bodo nosili celo življenje.

Subdijakoni se vračajo v semenišče. Od vsepovsod seganje v roke.

Subdijakoni se smehljajo.

»Hvala, hvala.«

V rokah nosijo brevirje. Od danes naprej so ga dolžni moliti.

Opoldne ima Klemen obisk. Nasmejan obstoji na hodniku. Sibirski otroci.

Prinesli so mu rože. — Šopek rož, ki so jih kupili Bog ve kje.

Klemen z rokami zabrodi v Nežikine lase. Otrok smehlja se strmi vanj.

»Zakaj si niste kupili kruha, revčki?«

Klemenu se trese glas.

Nato posedejo. Otroci čeblijo, Klemen samo posluša. Kakor da so mu na srce pri- peti ti glaski. V rokah drži šopek rož.

In v tem šopku je velika ljubezen, ki Kle- mena naganja v vek.

Ob dveh se otroci posloje. Klemen gre s šopkom po stopnicah.

Nato gre z vazo po vođo in postavi rože na mizo.

Zdi se mu, da ljubezen gori z mize proti stropu, da je preplavila vso sobo.

Ko je zvečer ugasnila luč in je Petrič za- spal, je Klemen klecnal na klečalniki.

Skril je glavo v dlani. Ko se je dvignil so mu bili prsti mokri. Slekli se je. Preden je legel, je s prsti pobožal rože v vazi.

In bilo mu je, kakor da je pobožal usahle obrazke otrok.

*

Dnevi so bežali. Klemen se je od vsakega poslovl, kakor da ga je plačal s cekinom. Stekale so se ure.

Gornikovi so napravljali opravo. Po fari je šumelo. Župnik Vencel so bili dobre vo- lje, se posvetovali in pričeli s pripravami za novo mašo.

Tudi Klemen je imel dela čez glavo. Na- kupiti je moral novomašnih podob, naku- piti spominkov, poiskati novomašnega pri- digarja.

Za tovariša si je izbral Misleja iz tretje- ga letnika. Najbližji mu je bil po kraju. Od Radovljice do Krnice ni daleč.

Diakonot.

Klemen kar verjeti ne more. Vse gre s čudovito naglico. Niti na »Sibirijo« ne mo-

re misliti, kakor bi rad. Sernjavski je ču- dno skrivnost. Klemen ga ne more uga- niti.

»Kaj imate za plotom?« je radoveden.

»Včasih sem se učil za rezbarja. Samo za veselje, za zabavo. Več ne smem povedati.«

Več Klemen ne more spraviti iz njega. Potlej je zvrtil in Nežike, da Sernjavski izreže Boga na križu.

Po diakonatu sta prišla na obisk tudi Meglič in Jelka. Klemenu je bilo močno prav. Dolgo je premišljal, če bi ju vabil na novo mašo. Zavoljo Jelke. Nemara bi spet vstali jeziki. Obema bi bilo nerodno in morda Megliču tudi.

Toda Megliču je veliko dolžan. Klemen- čevega študira in vedno je pripravljen po- magati.

Povabiti ju mora. Malo se nadeja, da bo Jelka odrekla. Saj sama ve, kako je z žen- skimi jeziki v Krnici in v Gorjah.

Meglič kar ne ve, kako bi zastavil be- sedo.

»Vprašat sva prišla, kaj bi vam za novo mašo najbolj prav prišlo.«

»Dosti sta že dala drugim. Na novo ma- šo vaju povabim.« Pri tem je z dolgim po- gledom ošinil Jelko.

Zardela je. Še preden je mogel Meglič odgovoriti, je že segla v besedo.

»Vesela sem, da si naju povabil, toda k novi maši res ne moreva priti. Vem, da bi bilo Krničanom nerodno. Gospodi se radi ognejo. Nočeva kaliti preprostega razpolo- ženja.«

Meglič ni nobene rekel. Žena pač boljše pozna ljudi, med katerimi je živila.

»Teško mi je, da ravno največjih dobro- tnikov ne bo,« s težavo reče Klemen.

Jelka ga razume. Hvaležne Klemenove oči so vesele. Meglič vendar sili, naj pove, kaj bi najbolj potreboval. Morda novoma- šni križ?

(Dalje prihodnjič.)

SOBOTA, 21. avgusta:

7.15 Iz svetovnega tiska.
17.10 Pregled sporeda za prihodnji teden.

NEDELJA, 22. avgusta:

7.30 Jutranja glasba.
17.10 Komentar
19.20 Polurna oddaja.

PONEDELJEK, 23. avgusta:

7.15 Jutranja glasba.
16.00 Potovanja po svetu,
17.10 Poročila.

TOREK, 24. avgusta:

7.15 Poročila in jutranja glasba.
17.10 Poročila.

SREDA, 25. avgusta:

7.15 Poročila in jutranja glasba,
17.10 Poročila.

ČETRTEK, 26. avgusta:

7.15 Literarna ura,
17.10 Poročila,
19.30 Zvočni tednik.

PETEK, 27. avgusta:

7.15 Jutranja glasba in poročila.
17.10 Poročila.

Radio London - BBC

(Poročila v slovenščini in srbo-hrvaščini)

(Oddaja vsak dan na srednjih valovih 267 m in na kratkih valovih: 30,96 m, 25 m in 19,61 m).

7.45—8.00 poročila in koment. v srbo-hrv.
15.45—16.00 por. in komentar. v srbo-hrv.
21.45—22.15 por. in komentar. v srbo-hrv.
22.15—22.30 poročila in komentarji v slov.

Radio Test - postaja II.

(Slovenske oddaje)

Dnevne oddaje: 7.30 do 8.00; 11.30 do 14.30; 17.30 do 24.00.

Nedeljske oddaje: 7.30 do 8.30; 9.30 do 14.30; 16.30 do 24.00.

Poročila dnevno ob: 7.45; 12.45; 19.45; 23.15.

Postaja oddaja na valu 203,6 metra.

MALE OGLASI

SLOVENEK, mehanik po poklicu, star 35 let, želi spoznati pošteno Slovenko (bodiš Jugoslovanko ali Korošico) v starosti od 20 do 26 let. Ženitev ni izključena. Naslov v upravi »Koroške kronike«.

Sprejemem

samostojno in pošteno šiviljo. Vsa oskrba v hiši.
Naslov v upravi »Koroške kronike«

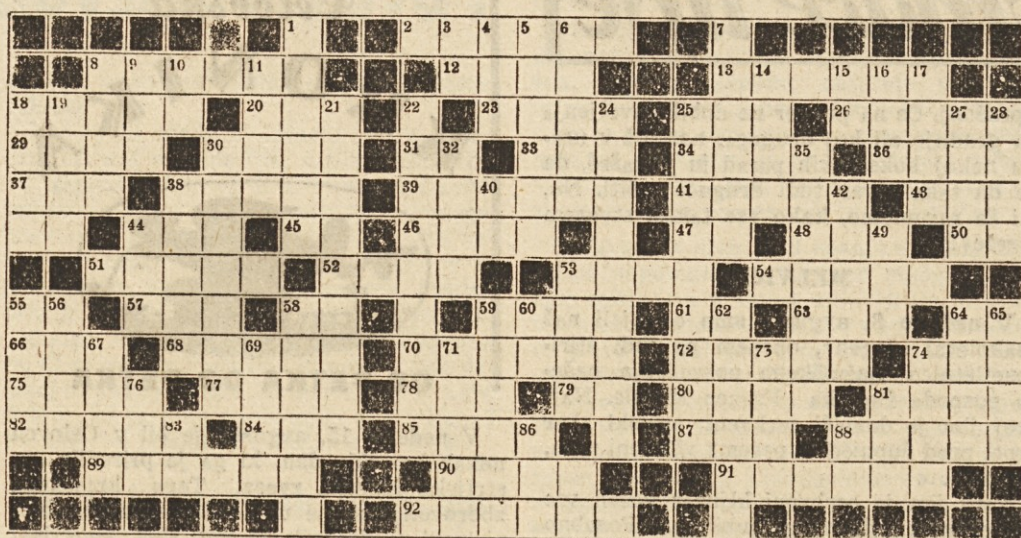
Kmetice, pozor!

Predelavamo vašo ročno spredeno prejo in volno v platno, brisače, prte, kuhinjske krpe, naglavne rute, lode, posteljne odeje itd. Zamenjamo za volno ali laneno predivo blago za srajce, karirasto (črtkasto) blago, dalje blago za zavese itd. Tkalnica-Weberei JOHNE & NOS-WITZ, Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechtstrasse 120.

Slovenec

star 37 let, bi rad menjal službo iz štajerske na Koroško. Išče službo kmečkega delavca ali tesarja v Celovcu ali okolici. Govori tudi nemško. — Naslov v upravi »Koroške kronike«.

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

Besede pomenijo:

Vo doravno 2 zdravilna rastlina; 8 južna rastlina; 12 domače ime za Jožeta; 13 lepega vedenja; 18 evropsko glavno mesto; 23 poljska rastlina; 25 latinski izraz za »moli«; 26 blazina, prevleka; 29 ovoj, zavitek; 30 nočne ptice; 31 kratica za »anno Domini« (Gospodovega leta); 33 evropska reka; 34 poziv na pažnjo; 36 na tekočem, točno (tujka); 37 nedelaven, nemaren; 38 zvezda repatica; 39 gozdna rastlina, grm; 41 oblube; 43 vzklík; 44 slovenski zgodovinar; 45 italijanski določni člen; 46 zidna prevleka; 47 predlog; 48 latinski pozdrav; 50 kot pri 31 vodoravno; 51 ptič; 52 kozi podobna žival v Južni Ameriki; 53 oblika krstnega imena Anton; 54 del obraza; 55 kratica za »slovenski«; 57 oster, jezen; 58 vprašalnica, ki se zaobesja; 59 kralj ptičev; 61 dva soglasnika sičnika; 63 stara oblika veznika; 64 kratica za »krajši«; 66 manjše naselje; 68 eden izmed slovanskih izrazov za denar; 70 visoka drevesa, jagnedi; 72 tuje žensko krstno ime; 74 romanski izraz za »zlato«; 75 uhata domača žival; 77 del telesa, udje; 78 grška črka; 79 vzklík; 80 zapor; 81 star človek, praded, tudi oseba iz sv. pisma; 82 denarna enota prekomorske države; 84 preprost izraz za smešnico; 85 jutranja padavina; 87 avstrijska poročevalska agencija; 88 mošt.

vo, skupina športnikov; 89 lani ob tem času; 90 skupina vojakov; 91 gospodarstvenik; 92 žensko krstno ime (prva črka r).

Navpično: 1 sivih las; 3 kratica za »preteklega leta« (»anno passato«); 4 prijeten na pogled, krasen; 5 strupen plin; 6 bližnji po bivališču; 7 upotreba; 8 sveto-pisemska oseba; 9 tanka stvar; 10 prva in predzadnja črka v abecedi; 11 najmanjši delec snovi; 14 postaja na progi Ljubljana—Zidani most; 15 časovni veznik; 16 reka v Lombardiji; 17 žensko ime; 18 barva kože; 19 zadnja beseda v očenašu; 21 prihuljen človek, laskač; 22 priprava za merjenje zračnega tlaka; 24 pokrajina v Mali Aziji; 25 nasprotovanje; 27 predjed; 28 mesto v Rumuniji; 30 reden, pošten; 32 ljubo... kdor ga ima; 35 filmska igralka, po rodu Slovenka; 38 model; 40 označka za kemično prvine berilij; 42 žensko krstno ime; 44 gozdna rastlina; 49 skrajšano moško ime; 53 del človeka; 55 obok, strop; 56 indijansko orožje; 58 večja vojaška enota; 59 nevaren; 60 polmer trikotniku vrtanega kroga; 62 kdor ne vidi; 64 sladkovodna riba; 65 človeški ud; 67 drug izraz za vas; 69 nasprotje od stare; 71 kraj na Gorenjskem; 73 kot pri 81 vodoravno; 74 nepravilno; 76 tanka stvar, kožni izrastek; 81 sedež vida; 83 kot pri 60 navpično; 86 očka; 88 prvi izraz pri šestju.

DODELITEV (DELNA) ZIVIL ZA 44. DODELITVENO DOBO

Upravičeni so prejeli:	Kruh			Meso		Maščoba				Suh. sliv.	Kos. miči	Pš. mo.	„Oma“ za otroke	„Hans“ za otroke
Odreзки nakaznic:	400 g	500 g	1000 g	200 g	300 g	70 g	140 g	180 g	280 g	500 g	400 g	250 g	2 zav.	1 zav.
1 Navadni potrošniki nad 18 let.	3		1, 2, 16						5	7	8	4		
2 Mladina od 12-18 let	3		1, 2, 16	15			17	5	7	8	26	4		
3 Otroci od 6-12 let	3		1, 2						5	7		4		
4 Otroci od 3-6 let	3		1, 2						5	7		4		
5 Otroci do 3 let		1							5	7		4	26	27
6 Delni samooskrbovalci z maslom nad 18 let	103		101, 102 116								108	104		
7 Mladina od 12-18 let	103		101, 102 116	115							108	126	104	
8 Otroci od 6-12 let	103		101, 102									104		
9 Otroci od 3-6 let	103		101, 102									104		
10 Otroci do 3 let		101										104	126	127
11 Delni samooskrbovalci z mesom in mastjo nad 18 let	203		201, 202 216								208	204		
12 Mladina od 12-18 let	203		201, 202 216								208	226	204	
13 Otroci od 6-12 let	203		201, 202									204		
14 Otroci od 3-6 let	203		201, 202									204		
15 Otroci do 3 let		201										204	226	227
16 Delni samooskrbovalci z mesom, maslom in mastjo	303		301, 302 316								308	304		
17 Mladina od 12-18 let	303		301, 302 316								308	326	304	
18 Otroci od 6-12 let	303		301, 302									304		
19 Otroci od 3-6 let	303		301, 302									304		
20 Otroci do 3 let		301										304	326	327
21 Krušna nakaznica za popolne samooskrbovalce			407, 408 409									414		
22 Dodatna nakaznica za nameščence				501 507		502 509					505 511			
23 Dodatna nakaznica za delavce	603 617 620				601 619		602 616				605 613			
24 Dodatna nakaznica za težke delavce			703 710 717 720	701 707 719 722				702 721						
25 Dodatna nakaznica za najtežje delavce			803, 810 815 817 820	801 807 819 822										
26 Nakaznica za noseče in doječe matere				901 902 903					905 906					

Nadalje še dobite:

2800 gr zgodnjega krompirja na odrezke 9E, 21E, 9Jgd, 21Jgd, 9K, 21K, 9Klk in 21Klk.
1400 gr zgodnjega krompirja na odrezke 612A, 615A, 712S, 715S, 812Sst, 825Sst.
500 gr stročnic na odrezke 604A, 618A, 704S, 718S, 804Sst, 818Sst.
375 gr koruznega zdroba na odrezke 705S, 724S, 805Sst, 824Sst.
500 gr pšeničnega zdroba na odrezke 27K, 27Klk, 127K, 127Klk, 227K, 227Klk, 327K, 327Klk, 909M.
500 gr pšenične moke na odrezek 910M.
350 gr maščob na odrezka 802Sst in 821Sst.
150 gr riža na odrezke 6K, 6Klk in 6Klst.
250 gr riža na odrezke 6E in 6Jgd.
Na z E, Jgd, K in Klk označene odrezke št. 3, 103, 203 in 303 lahko dobite namesto 400 gr kruha 250 gr kavnega nadomestka.
Nadalje dobite na št. 44E tedenskih odrezkov I do IV krompirjeve nakaznice 43 do 46 5600 gr krompirja, na št. 44Klst tedenskih odrezkov I do IV krompirjeve nakaznice 43 do 46 skupaj 2800 gr zgodnjega krompirja.
Na krušne odrezke s 50 gr označene z „W“ morete v razmerju 100 proti 75 dobiti namesto belega kruha moko.

Samo 1 šiling mesečno!

S pričetkom šolskega leta (septembra), bomo pričeli z izdajanjem 4. letnika mladinske revije

»Mladi Korotan«

»Mladi Korotan«, ki je predvsem med našo šolsko mladino močno priljubljen, bo tudi v tem letu izhajal na dvanajstih straneh in prinašal vsemogoče zanimivosti za šolo in dom. Slike, zanke in uganke ter povesti in navodila za učenje bodo za vsakega dobra in primerna zaposlitev.

Ker bomo tiskali le omejeno število izvodov (le toliko kolikor bo naročil), svetujemo, da še danes odposljete upravi »Mladi ga Korotana«, Klagenfurt-Celovec, Völkermarkter Ring 25/I naslednjo naročilnico, ki jo lahko pošljete v odprtem pisemskem ovitku kot tiskovino:

NAROČILNICA

Priimek:

Krstno ime:

Pošta:

Vas (ulica): Št.:

Podpisani naročam mladinski mesečnik »Mladi Korotan« za leto 1948/1949.

Datum:

Podpis:

Kdor plača vso naročnino naprej, plača le 8.— šilingov!

Oklic za tobačke izdelke

21. oddelek koroške deželne uprave razglašja posebni oklic tobačnih izdelkov in sicer na odrezek R 8 tobačne karte 44. dodelitvene dobe, na katerega morete dobiti 20 cigarete vrste »Austria C« ali »Austria 2«. Imenovani odrezek izgubi veljavo koncem 44. dodelitvene dobe.

Doslej je bilo treba za 200 g tobaka za njuhanje oddati tri odrezke tobačne nakaznice. S takojšnjo veljavo je izdan nov predpis, na podlagi katerega boste dobili za vsak odrezek 100 g tobaka za njuhanje.

Zelenjave je dovolj

Domač pridelek zelenjave je tako zadovoljiv, da do nadaljnjega ni potreben nikak uvoz. Iz večih krajev javljajo presežek pridelka in na pristojnih mestih so že vložili prošnje za izvoz več sto vagonov zelenjave.

Za dobra valja

Ne boš!

Žena (pred zlatarsko izložbo): »Ko bi bila tale zapestnica moja, mislim, da bi ne imela nikoli nobene želje več na svetu!«

Mož: »Pojdiva naprej! Pomisli, kako pušto in dolgočasno mora biti življenje, če ni ma človek nobene želje več na svetu!«

Prebrisana Ksantipa

»Ti, Senčarja ima pa žena strašno pod copato.«

»Pa kako! Kadar je prišel iz gostilne domov, si je zmerom v veži čevlje sezul — si noči mu je pa žena stopnice z žeblički potresla!«

Prekanjen sodnik

Sodnik: »Gospa, vi trdovratno tajite, da bi bili krivi, toda popisovanje priš se popolnoma podá na vas: srčkan obrazek, zelo ljubka postava, visoko izpodrezana nožica...«

Obdolženka (navdušeno): »O, gospod sodnik, to sem seveda jaz, kdo pa druga!«

Pametna gospodinja

Meščanka (branjevki): »Po čem so jajca?«

Branjevka: »Po dva dinarja; ubita pa dajem po dinarju.«

Meščanka: »Ubižite mi jih za deset dinarjev.«

Škoda

Cibrov Jaka, ki je bil vsako zimo reden gost jetnišnice, je imel tako izvrsten glas, da ga je učitelj zavoda že kot mladega fant sprejel v kaznilniški pevski zbor.

Marsikatero zimo je tako prebil kot kaznjene in pevec pod ključem. V času zadnje kazni pa je dozorel v njem resen sklep.

»Sedaj sem bil zadnjič tukaj!« je rekel pri slovesu odločno. »Postati hočem pošten človek.«

»Pa ne, da bi...« zamrmra stari častitljivi učitelj osuplo... »Kje pa naj dobimo potem takega izvrstnega tenorista?«